

Συριανά γράμματα

ιστορία · λογοτεχνία · λαογραφία · καλες τεχνες

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ν. ΡΟΥΣΣΟΣ: Ο Ηρακλής εξόντωνε τους Βορεάδες στην Τήνο • ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ν. ΡΟΖΟΣ: Οι σχέσεις Σύρου και Τήνου • ΙΩΣΗΦ Γ. ΠΡΕΛΩΡΕΝΤΖΟΣ: Σύντομη ιστορία της Τήνου • ΣΑΒΒΑΣ ΑΠΕΡΓΗΣ: Ο τορπιλισμός της «Έλλησ» • ΑΡΜΑΝΔΟΣ Ι. ΒΙΤΑΛΗΣ: Μία 25η Μαρτίου στην Τήνο του περασμένου αιώνα • ΜΑΡΚΟΣ ΦΩΣΚΟΛΟΣ: Το Κάστρο της Τήνου. Το Ξώμπουνγο • ΓΙΑΝΝΗΣ Μ. ΨΑΛΤΗΣ: Οι περιστερεώνες της Τήνου • Ν.Α. ΓΡΥΠΑΡΗΣ: Συμβολή στη βιβλιογραφία της Τήνου • ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Τούρκος στλάβιος ενέχυρο για χρέον του κυρίου του • ΑΛΕΚΟΣ Ε. ΦΛΩΡΑΚΗΣ: Η Τήνος και το μάρμαρο • ΧΑΡΗΣ ΜΙΧ. ΚΟΥΤΕΛΑΚΗΣ: Τήνοι αγιογράφοι και ζωγραφικά έργα στην Τήνο • ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΕΛΑΡΟΣ: Περιγραφή της γεωλογικής δομής της Τήνου • ΓΕΩΡΓ. Κ. ΓΙΑΓΚΑΚΗΣ: Γεωγραφία – Κοινωνία – Οικονομία • ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ: Οι Τήνιοι καλλιτέχνες • ΔΗΜ. Β. ΒΑΡΘΑΛΙΤΗΣ: Οι πρώτοι Τήνιακοι επιστήμονες • ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΜΜΗ: Μία ιστορία από τη λαϊκή θυμοσοφία • Γ.Α. ΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Γλωσσικά Τήνου

Αφιέρωμα στην Τήνο, το νησί της Εναγγελίστριας.

Τοῦρκος σκλάβος ἐνέχυρο γιά χρέη τοῦ κυρίου του

τοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη

ΟΒΕΝΕΤΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ πόλεμος τῆς περιόδου 1645-1669, πού εἶχε σάν στόχο τήν κατάληψη τῆς βενετοκρατούμενης Κρήτης ἀπό τοὺς Τούρκους, ἔληξε μέ νίκη τῶν τελευταίων ἀφοῦ ἐπισώρευσε ἀπερίγραπτα δεινά καὶ στὸ στρατηγικῆς σημασίας κυκλαδικό πολύνησο. Κατά τὴν μακρυχρόνια διάρκειά του σημειώθηκε, μεταξύ τῶν ἄλλων, ἔξαρση τῆς δουλείας καὶ τοῦ δουλεμπορίου πού ἀσκήθηκαν, τόσο ἀπό λογῆς-λογῆς καὶ φύτρας πειρατές, πού κατέκλυσαν τότε τὸ Ἀρχιπέλαγος, ὅσο καὶ ἀπό τοὺς δύο ἐμπολέμους, παραλληλα μὲ τή χρησιμοποίηση τῶν σκλάβων γιά τίς πολεμικές ἀνάγκες.

Τό δουλεμπόριο εἶχε πάρει τόση ἔκταση, ὥστε συμμετεῖχαν στήν ἀσκησή του καὶ αὐτοί οἱ νησιῶτες καὶ «ὅχι σπανίως καὶ αὐτοί οἱ εἰς τὰς νήσους ἵεράρχαι ἀμφοτέρων τῶν δογμάτων» (βλ. Δημ. Π. Πασχάλη, Πειρατεία καὶ δουλεμπορία ἀνά τὰς Κυκλαδας ἐπί τουρκοκρατίας, Ἀνδριανά Χρονικά, 1, Ἰανουάριος 1948, σελ. 152). «Φαίνεται λίαν περίεργον», γράφει στή συνέχεια ὁ Πασχάλης (σελ. 153), τό γεγονός, ὅτι οἱ Ἑλληνες πουνοῦσαν σκλάβους ἀκόμη καὶ Τούρκους καὶ ἀναφέρει τρία σχετικά ἔγγραφα, δύο τῆς Πάρου, πού συντάχθηκαν στά 1694 καὶ 1695, καὶ ἕνα τῆς Νάξου, στά 1791. Στό τελευταῖο εἶχε συμπράξει καὶ ὁ μητροπολίτης Παροναξίας Νεόφυτος. Ο καθολικός ἀρχιεπίσκοπος Νάξου Βαρθολομαῖος Πόλλα, ἔγραφε στά 1665, Ὁκτωβρίου 1, ὅτι τά Χριστούγεννα τοῦ 1659, ἐπῆγε στή Μῆλο, ὅπου ναυλοχούσε ἡ βενετσιάνικη ἀρμάδα μέ ναύαρχο τό Φραγκισκο Μοροζίνη, γιά νά περάσει κοντά του τίς Ἀγιες Ἡμέρες. Ο Μοροζίνης, τόσο πολύ εύχαριστήκε ἀπό τήν παρουσία τοῦ Πόλλα, ὥστε τοῦ δώρησε ἔνα σκλάβο γιά νά τόν «ἀπελευθερώσει» ἀντί καταβολῆς 300 pezze da otto. «Οταν ἐπῆρα στήν ἔξουσία μου τό σκλάβο», συνέχιζε ὁ ἀρχιεπίσκοπος στήν ἐπιστολή του, «τόν ἐμπιστεύθηκα σέ ἔναν Ἑλληνα πού θά πήγαινε στήν Τουρκία (ὅ σκλάβος ἦταν προφανῶς Τούρκος) μέ τήν ὑποχρέωση νά μοῦ φέρει 300 pezze da otto. Ὁμως μέχοι σήμερα δέν κατάφερα νά εἰσπράξω παρά μόνο 190 pezze γιατί αὐτός ὁ Ἑλληνας ἔχει δραπετεύσει στήν Τουρκία καὶ ἐκεῖ δέν μπορῶ νά τόν ἔξαναγκάσω νά ἔξοφλήσει τό σύνολο τῆς ὑποχρέωσής του». (Ἀρχεῖο SCPF/SOCG. 275, f. 359^R). Τήν ἐπιστολή ἔστειλε ὁ Πόλλα στήν Προπαγάνδα γιατί εἶχε κατηγορηθεῖ ὅτι ἴδιοποιηθηκε τά χρήματα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τοῦ σκλάβου πού ἀνήκαν, κατά τούς κατηγόρους του, στήν ἀρχιεπισκοπή, ἐνῶ, κατά τούς δικούς του ἰσχυρισμούς, ὁ σκλάβος ἦταν προσωπικό του δῶρο ἀπό τόν Μοροζίνη.

Καί στά δημοσιευόμενα έδω δύο έγγραφα τῆς Τήνου έχει ανάμιξη δρθόδοξος κληρικός τῆς Μυκόνου καί ό μητροπολίτης Παροναξίας Θεοφάνης τό δέ «ἀντικείμενο», πού δόθηκε ἐνέχυρο γιά τήν καλή ἐκτέλεση δανειακῆς σύμβασης, τό δόποιο ἀργότερα ἐκποιήθηκε, ἥταν ἔνας Τούρκος σκλάβος, δνόματι Αἰβαζῆ. Τό ἀξιοσημείωτο εἶναι ότι δε τελευταῖος εἶχε γίνει σκλάβος αὐτοθέλητα, στή θέση ἄλλου πού βρίσκονταν στίς φυλακές τῆς Τήνου, ὅπου τόν ἀντικατέστησε ὕστερα ἀπό ἔγκριση τοῦ Προβλεπτῆ Degio. Προφανῶς δ πραγματικός σκλάβος θά ἥταν κάποιο προσφίλεξ πρόσωπο τοῦ Ἀϊβαζῆ.

Ο σκλάβος, ἀγνωστο μέ ποιόν τρόπο, περιήλθε στήν κυριότητα κάποιου Φραντζέσκου Παουλίνα, καπετάνιου ἐμπορικοῦ, πιθανόν, σκάφους κατά τή διάρκεια τοῦ πολέμου. "Οταν αὐτός βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά δανειστεῖ χρήματα παρέδωσε στούς δανειστές του, τόν Τήνιο ἡ κάτοικο τῆς Τήνου Φίλιππο Γραμμάτικα καί παπα-Μάρκο Κορίνθιο, οἰκονόμο Μυκόνου, σάν ἐνέχυρο γιά ἔξασφάλισή τους, τόν Ἀϊβαζῆ. "Οσο κρατούσε δ πόλεμος δ σκλάβος βρίσκονταν στήν Τήνο, στά χέρια τοῦ Γραμμάτικα. Μετά ὅμως τήν ὑπογραφή τῆς εἰρήνης μεταξύ Τουρκίας καί Βενετίας δέν ἥταν δυνατόν νά παραμένει στό ἔδαφος τῆς βενετούνικης Τήνου καί μεταφέρθηκε στή Μύκονο, στόν ἄλλο δανειστή παπα-Μάρκο Κορίνθιο, δηλαδή ἐπί τουρκικοῦ ἐδάφους. Στό σημεῖο ἀκριβῶς αὐτό βρίσκεται τό «λίαν περιέργον» πού ἐπικαλεῖται δ αἰεμνηστος Πασχάλης. "Οτι στό τουρκικό κράτος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ Ἑλληνες ἐμπορεύονταν σκλάβους Τούρκους! Τό ζήτημα εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον καὶ ἔξιο μελέτης, ἀν δέν ὑπάρχει κάποια σχετική πού δέν γνωρίζω ἐγώ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, μετά τή μεταφορά τοῦ σκλάβου στή Μύκονο, ἐμφανίστηκαν καὶ ἄλλοι δανειστές τοῦ καπετάν Παουλίνα μέ ἀποτέλεσμα νά ἐκδοθοῦν καὶ δικαστικές ἀποφάσεις πού καθόρισαν, ἀπό τό προϊόν τῆς ἐκποίησης ἡ τῆς καταβολῆς λύτρων γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ σκλάβου, νά ἴκανοποιηθοῦν πρῶτοι οἱ Γραμμάτικας καί παπα-Μάρκος Κορίνθιος, ἀπό δέ τό τυχόν περίσσευμα, μέ εὐθύνη τῶν τελευταίων, οἱ ὑπόλοιποι δανειστές. Σ' αὐτούς καταλέγονταν κάποιος Λεονῆς καί δ Ἰάκωβος Μπαρμπαρίγος, μέ παρέμβαση τοῦ ὁποίου ἐπιλήφθηκε τοῦ ζητήματος ἡ Δικαιοσύνη.

Ο σκλάβος πουλήθηκε ἀπό τόν παπα-Μάρκο Κορίνθιο τόν Φεβρουάριο 1670 στόν μητροπολίτη Παροναξίας Θεοφάνη Μαυρογορδάτο γιά 550 ρεάλια. Ἀπό τό γεγονός ότι δ μητροπολίτης δέν ἐπλήρωσε ἀμέσως τά χρήματα, ἀλλά παρέδωσε στόν πωλητή χρεωστικό ὁμόλογο μέ τήν ὑπόσχεση νά τά ἔξιφλήσει «εἰς διορίαν μῆνες ἔξι» (βλ. ἔγγραφο Νο 3), ὑποθέτω ότι τόν ἀγόρασε γιά νά τόν ἀπελευθερώσει, κι' αὐτός, μέσα σέ ἔξι μῆνες θά ἔστελνε τό χρέος στό μητροπολίτη γιά νά πληρώσει τόν παπα-Μάρκο Κορίνθιο.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ποιά ἀκριβῶς ὑπῆρξε ἡ ἔξέλιξη τοῦ ζητήματος παραμένει σημεῖο ἀγνωστο. Μετά ἀπό δύο χρόνια ὅμως, στά 1672, δ καπετάν Παουλίνα διεκδίκησε τήν ἀξία τοῦ σκλάβου του, ὅχι ἀπό κάποιο ἀπό τά πρόσωπα πού ἀναφέρθηκαν μέχρι τώρα, ἀλλά ἀπό τελείως ἀμέτοχο στήν ὑπόθεση. Γιά τό ζητημά του ἀναφέρθηκε στό Βάιλο τῆς Βενετίας ἀξιώνοντας τήν καταβολή ποσοῦ 500 ρεαλιῶν ἀπό τόν Ἀντριώτη μεγαλέμπορο καί πρόξενο, ἀπό τό 1671, τῆς Βενετίας στήν Κρήτη Γάσπαρο Κοντόσταυλο χωρίς νά εἶναι γνωστοί οἱ λόγοι πού ἐπικαλέσθηκε.

‘Ο Κοντόσταυλος, όταν ἐπῆρε σχετική διαταγή του Βάιλου, τοῦ ἀπηύθυνε τά δύο πρῶτα ἀπό τά δημοσιεύμενα ἔγγραφα, δηλαδή τήν ἀπάντησή του, πού ἔγραψε στήν Τῆνο στίς 10 Ἰουνίου 1672 (ὅπου βρίσκονταν γιά ἐμπορικές καί οἰκογενειακές του ὑποθέσεις) καί ἀντίγραφο μαρτυρικοῦ, ἀπό 13 Φεβρουαρίου 1670, ὑπογραφῆς τοῦ γαμπροῦ του Κωνσταντίνου Ἀλιπράντη, ἀπό τά δόποια προκύπτουν τά δσα ἴστορήθηκαν παραπάνω, ἀρνούμενος κάθε ἀνάμιξη στήν ὑπόθεση. Τά ἔγγραφα ἔστειλε στήν ΚΠολη, γιά λογαριασμό τοῦ Κοντόσταυλου, δ Ἀλιπράντης μέ ἐπιστολή του τῆς 4ης Ἰουλίου 1672 (ν. ἡμ.), στήν δόποια σημειώνε: «‘Ο κ. Γάσπαρος, mio socero (πενθερός μου) πέρασε ἀπό ἐδῶ (τήν Τῆνο) καί ἀνεχώρησε ἀμέσως γιά τά Χανιά, ὅπου τόν καλοῦν τά καθήκοντά του, καί μοῦ ἀφησε τά ἐσωκλειόμενα γιά νά τά στέλω στήν ἔξοχότητά σας».

Τά ἀνωτέρω ἔγγραφα βρίσκονται στό Κρατικό Ἀρχεῖο Βενετίας (ASV, Bailo, φάκ. 116) καί εἶναι γραμμένα στά ἵταλικά. Δημοσιεύω ἐδῶ τά δύο πρῶτα σέ ἐλεύθερη μετάφραση στά Ἑλληνικά (κατά τήν δόποια φρόντισα νά μήν κακοποιήσω τό νόημα τῶν κειμένων τους), καθώς καί ἔνα τρίτο πού βρίσκεται στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (ΓΑΚ. – Συλλογή Περ. Ζερλέντη, φάκ. 155) καί εἶναι τό χρεωστικό διμόλογο τοῦ Θεοφάνη Μαυρογορδάτου. Κάτω ἀπό κάθε ἔγγραφο παραθέτω σημειώσεις γιά μερικά ἀπό τά ἀναφερόμενα σ’ αὐτά πρόσωπα μέ πληροφορίες πού ἔτυχε νά γνωρίζω ἀπό τό μέχρι τώρα ἐρευνητικό μου ἔργο. Γιά τά ὑπόλοιπα, ἀν καί ἐρεύνησα σχετικῶς, ὅχι ὅμως ἐμπεριστατωμένα, σημειώνω τήν ἔνδειξη «πρόσωπο ἄγνωστο».

Ἐγγραφο 1ο

Ἐκλαμπρότατε Κύριε

‘Η ταπεινή καί γεμάτη σεβασμό ἐκδήλωση τιμῆς πού χαρακτηρίζει τήν παροχή τῶν ὑπηρεσιῶν μουν πρός τήν ἔξοχότητά σας μοῦ δίνει τό θάρρος νά σᾶς ἀπευθύνω τήν παρούσα στήν προσπάθειά μουν νά διαπιστώνω μέ ἀκρίβεια τίς αἰτίες τῶν διαταγῶν σας προκειμένουν νά προσφέρω καλύτερα τίς ὑπηρεσίες μουν κατά τόν διακαή μουν πόθο.

Μέ τίς ἐπιστολές τῆς ἐκλαμπρότητάς σας τῆς 20ῆς τοῦ περασμένου Μαΐου μοῦ δώσατε ἐντολή νά προέλθω στήν καταβολή 500 ρεαλιῶν πρός τόν καπετάν Φραντζέσκο Παουλίνα⁽¹⁾ γιά τή δῆθεν ἔξαγορδά τοῦ σκλάβου του· τό γεγονός μοῦ προξένησε κατάπληξη γνωρίζοντας ὅτι οὐδέποτε ἔχω ἀσχοληθεῖ μέ τό ζήτημα αὐτό ἥ ἄλλη παρόμοια ἔργασία μέ τόν εἰρημένο Φραντζέσκο. Εἶμαι σέ θέση νά γνωρίζω καλά καί σᾶς πληροφορῶ ὅτι δ σκλάβος τοῦ Παουλίνα βρίσκονταν ἐδῶ στήν Τῆνο, στά χέρια τοῦ κ. Φιλίππου Γραμμάτικα⁽²⁾, δ ὀποῖος τόν κρατοῦσε ὡς ἐνέχυρο καί ἔξασφάλιση διαφόρων ἀπαιτήσεων, δικῶν του καί τοῦ αἰδεσιμ. οἰκονόμου τῆς Μυκόνου⁽³⁾ καί, ἀφοῦ ἔγινε ἡ εἰρήνη, μέ τό νά ἀπαγορεύεται ἡ κράτηση σκλάβων σ’ αὐτό τό νησί, μεταφέρθηκε στή Μύκονο στά χέρια τοῦ ἀνωτέρω οἰκονόμου καί στή συνέχεια, μέ τό νά ἐμφανιστοῦν πολλοί πιστωτές τοῦ εἰρημένου Παουλίνα, μεταξύ τῶν δόποιων καί ὁ ἀξιότιμος κ. Λεονῆς⁽⁴⁾, ἐκδόθηκαν δικαστικές ἀποφάσεις καί ἄλλες νομιμές πράξεις πού ὁδήγησαν τελικά σέ ἐπί μέρους ἰκανοποιήσεις (τῶν

πιστωτῶν) ἀπό τὸ ποσόν πού εἰσπράχθηκε ἀπό τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ σκλάβου, ὅπως ἐπιπρόσθετα μπορεῖ νά διακριβώσει ή ἐκλαμπρότερά σας ἀπό τὸ περιεχόμενο τοῦ συνημμένου ἀντιγράφου ὅτι ἔγω δέν εἶχα, οὔτε ἔχω ἔστω καί στὸ ἐλάχιστο συμμετοχή στὸ ζήτημα αὐτό, μπορεῖτε δέ νά εἰσθε ἀπόλυτα βέβαιος γι' αὐτό, ὅπως ἐπίσης καὶ γιά τό δτι ὁ εἰρημένος Παουλίνα καταφέρεται ἐναντίον μου ἀδίκως καί μόνο ἀπό πρόθεση κατασυκοφάντησής μου. Ἐπί τοῦ παρόντος σᾶς ἀπευθύνω ώς ἀπάντηση τά ἀνωτέρω καί διατελῶ μέ ἄκρα ταπεινότητα,

Τῆνος, 10 Ιουνίου 1672

τῆς ἐξοχότητάς σας εὐπειθέστατος
Γάσπαρος Κοντόσταυλος⁽⁵⁾

Ἐγγραφο 2ο

Ἀντίγραφο

13 Φεβρουαρίου 1670

Ο κύριος Κωνοταντῆς Ἀλιπράντης⁽⁶⁾, ὁ δποῖος κρατοῦσε στά χέρια του τὸν Τοῦρκο σκλάβο Ἀιβαζῆ⁽⁷⁾, πού βρίσκονταν στή φυλακή γιά λογαριασμό ἄλλου μέ ἔγκριση τοῦ ἐξοχοτάτου καί ἐκλαμπροτάτου Προβλεπτή κυρίου Degio⁽⁸⁾, παρέχει βέβαιότητα καί μαρτυρία δτι, ὁ κ. Φίλιππος Γραμμάτικας καί ὁ παπα-Μάρκος Κορίνθιος⁽⁹⁾, μετά τὴν ἴκανοποίησή τους γιά ἀπαιτήσεις καί τίς δαπάνες τοῦ σκλάβου ἀπό τὸ ποσόν τῆς πώλησης ἡ τῆς ἐξαγορᾶς τῆς ἐλευθερίας του, ἔχουν ὑποχρέωση, ἐφ' ὅσον προκύψει περίσσευμα κάποιου ποσοῦ, νά ἐξοφλήσουν, σύμφωνα μέ τά ἐπίσημα συμβόλαια καί ἔγγραφα μέ τά δποῖα τὸν κρατοῦν ώς ἐνέχυρο, δποιον πράγματι (ἀπό τοὺς λοιπούς πιστωτές) περιμένει, ὅπως ἔχουν ὑποχρέωση ἀπό τό νόμο· τοῦτο (ἀποφασίστηκε) ὕστερα ἀπό παρεμβάσεις τοῦ ἐξοχοτάτου κυρίου Τακώβου Μπαρμπαρίγου⁽¹⁰⁾ γιά τό χρέος πού διεκδικεῖ ἀπό τὸν καπετάν Φραντζέσκο Παουλίνα, ὁ δποῖος είχε δώσει ώς ἐνέχυρο τὸν εἰρημένο σκλάβο στοὺς ἀνωτέρω Οίκονόμο καί Γραμμάτικα καί χωρίς ζημία δποιουδήποτε ἄλλου.

Κωνοταντῆς Ἀλιπράντης βεβαιώνω τά ἀνωτέρω
Piero Tipti(;) μετέγραψα ἰδιοχείρως καί ὑπογράφω

Ἐγγραφο 3ο

† Ἡ ταπεινότης ἡμῶν, διά τῆς παρούσης ἐνυπογράφου μου δμολογίας, δμολογῶ πώς χρεωστῶ τοῦ ἀγίου οίκονόμου Μυκόνου παπά κύριο Μάρκου ρεάλια πεντακόσια πενήντα τῆς σπάνιας σωστά, ἥτοι 550, τά δποῖα ρεάλια γροικῶνται διά τὸν Ἀιβαζῆ τὸν σκλάβο Μανησαλῆ καί ὑπόσχομαι εἰς διορίνα μῆνες ἔξι νά τὸν πληρώσω εὐχαριστημένα χωρίς καμίαν ἐναντιότητα κάμυνοντάς του καλόν εἰς δ, τι πού νά μοῦ εὑρίσκονται κινητά καί ἀκίνητα, ἔτι ὑπόσχομαι ἔάν καί περάση ἡ διορία τοῦ καιροῦ καί δέν τῆς τά δώσω νά τῆς τά πληρώνω τά ἀνωθεν 550 ρεάλια τά δέκα ἔντεκα καί διά τοῦτο δέδοκα τό παρόν εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐν ἑτει 1670 Φεβρουαρίου 18
(ΤΣ) † ὁ Παροναξίας Θεοφάνης ὑπόσχομαι⁽¹¹⁾

(1) Πρόσωπο ἄγνωστο.

(2) "Αν δέν πρόκειται γιά διαφορετικό πρόσωπο είναι δι Φύλιππος Γραμμάτικας, console veneto στήν Ἀθήνα, ἀπό όπου στίς 28 Μαΐου 1672 ἔγραφε: «Πρό μηνῶν βρεθήκαμε στή Χίο δ θεῖος μου Φραντζέσκος Γραμμάτικας καὶ δ ἔξαδελφός μου Γάσπαρος Κοντόσταυλος, καὶ εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά συζητήσουμε τήν κακή κατάσταση τῆς (καθολικῆς) Ἐκκλησίας τῆς πατρίδας μας Ἀνδρού...» (SCPF/SC. ARCIP. 2^A, φ. 332^R).

(3) Βλ. σημείωση 9 ἐπόμ. ἔγγραφου.

(4) Πρόσωπο ἄγνωστο.

(5) Ὁ μεγαλύτερος ἀπό τούς Ἀντριώτες ἀδελφούς Κοντόσταυλους, μεγαλέμπορος ὅπως καὶ τά ἀδέλφια του Μιχελέτος καὶ Νικολός (ἐγκατεστημένος στή Βενετία). Βλ. σχετικά στά ἄρθρα μου α) Οἱ Κοντόσταυλοι τῆς Ἀνδρου καὶ δ Ἅγιος Γεώργιος Καθολικῶν τῆς Σύρου, στό περιοδ. «Κυκλαδικά Θέματα», τόμ. Α', τεῦχος 6, 1985, σ. 346-351 καὶ β) Ἀπό τό Νικολό Κοντόσταυλο (1662) καταγγελία καθολικοῦ ἐπισκόπου Σύρου καὶ σύσταση καληροδοτήματος στή Σίφνο, στό περιοδ. «Κυκλαδικά Θέματα», τόμ. Γ', τεῦχος 13, 1986, σ. 14-16.

(6) Πρόκειται γιά τόν Τήνιο Κωνσταντίνο Ἀλιπράντη, γαμπρό του Γάσπαρου Κοντόσταυλου, ἔμπορο καὶ ἔξαγοραστή τῶν τουρκικῶν φορολογιῶν τῆς Σίφνου, ἵσως καὶ ἄλλων νησιῶν. Στά 1672, Φεβρουαρίου 22, δ πενθερός του, θέλοντας νά τόν πρωθήσει κοινωνικά, ἔγραφε στόν Βάιλο ΚΠόλεως: «Παρακαλῶ εὐσεβάστως τήν ἐκλαμπρότητά σας νά συγκατανεύσετε νά γίνει πρόδευνος (τῆς Βενετίας) στήν Ἀνδρο καὶ τή Μύκονο δ κύριος Κωνσταντίνος Ἀλιπράντης, γαμπρός μου, πιστός ὑπήρχος καὶ ἀνθρωπος μέ μεγάλες ἱκανότητες καὶ προτερήματα στήν ἀσκηση δημόσιας ὑπηρεσίας» (ASV, Bailo, 116). Ὁμως «οἱ προεστοί, γέροντες καὶ ἐπίτροποι τῆς νήσου Σίφνου» τόν κατηγορήσαν, μέ ἐπίσημη καντοσέλλαρική πράξη τού 1682, ὡς ἀπάνθρωπο καὶ ἐγκληματία (βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἐγκλήματα στή Σίφνο τού 1675, περιοδ. Κυκλαδικά Θέματα, τόμος Α', τεῦχος 5, 1984, σ. 272-274). Μετά τά ἀνωτέρω ἐγκληματικά γεγονότα «δ Θεός γλήγορα ἔκαμε τήν ἐκδίκησιν καὶ ἐπέθανεν κενόν καὶ ψυχρόν θάνατον ὁ Ἀλιπράντης καὶ ἡ γυναίκα του», σημείωναν οἱ πρόκριτοι τῆς Σίφνου.

(7) Πρόσωπο ἄγνωστο. Στό ἔγγραφο 3 ἀποκαλεῖται Ἀϊβαζῆς Μανησαλῆς.

(8) Προφανῶς δ Διοικητής (Provveditore) τῆς Τήνου Domenico Diedo, γιά τόν δποῖο βλ. στοῦ Κώστα Καιροφύλα, Ἰστορικαὶ Σελίδες Τήνου, Φραγκοκρατία – Βενετοκρατία – Τουρκοκρατία, 1207-1821, ἐν Ἀθήναις 1930, σ. 118 καὶ 164.

(9) Γνωστός ἀπό πολλά ἔγγραφα τῆς Μυκόνου. Ἡ παλαιότερη μνεία του τό ἔτος 1648. Πέθανε λίγο πρίν τό 1700. Ὑπῆρξε καντζιλιέρης Μυκόνου, κριτής τού ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ ἐπίτροπος του Μεγ. Διερμηνέα Παναγιωτάκη Νικούσιου (βλ. σχετική βιβλιογρ. στοῦ Σταύρου Μάνεση, «Ἡ ἐν Μυκόνῳ Ἱερά Μονή τού Ἅγιου Παντελεήμονος, στήν Ἐπετηρ. Ἐταιρ. Κυκλαδ. Μελετῶν, τόμος Δ', 1964, σελ. 39 (καὶ σέ ἀνάτυπο).

(10) Πρόσωπο ἄγνωστο. Τό ἐπώνυμο είναι πολύ διαδεδομένο ἀπό παμπάλαια χρόνια στή Σαντορίνη. (Βλ. Ἀγαμ. Τσελίκα, Μαρτυρίες ἀπό τή Σαντορίνη, 1573-1819, Ἀθήνα 1985, δπου καὶ Ἰάκωβος Μπαρμπαρίγος στό αξίωμα του κοντόσταυλου στά 1583 κλ.). Στόν πίνακα τῶν Βενετῶν Διοικητῶν τῆς Τήνου, δ Καιροφύλας (σελ. 164) ἀναφέρει Marco Barbarigo στής χρονολογίες 1662 καὶ 1689.

(11) «Ο δισιώτας ἐν ἰερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύριο Θεοφάνης» Μαυρογορδάτος, ἐκλέχτηκε μητροπολίτης Παροναξίας στίς 5 Ἰουνίου 1667. (Βλ. Δ.Γ. Ἀποστολόπουλο – Π.Δ. Μιχαηλάρη, Ἡ Νομική Συναγωγή τού Δοσιθέου, Ἀθήνα 1987, σελ. 303, ἐκδοση Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν). Κατά τά τέλη τού 1670 δ Θεοφάνης ἐγκατέλευψε τήν ἔδρα του καὶ μεταπήδησε στήν Καθολική Ἐκκλησία. Τό Βατικανό τού ἀνέθεσε διάφορες ἀποστολές στόν εὐρωπαϊκό χῶρο γιά τίς δποῖες ἔχω πολλά ἔγγραφα τού Ἀρχείου τῆς SCPF καὶ ἔτοιμη μελέτη μέ τίτλο «Ἡ εὐρωπαϊκή πορεία τού Θεοφάνη Μαυρογορδάτου, πρώην μητροπολίτου Παροναξίας».

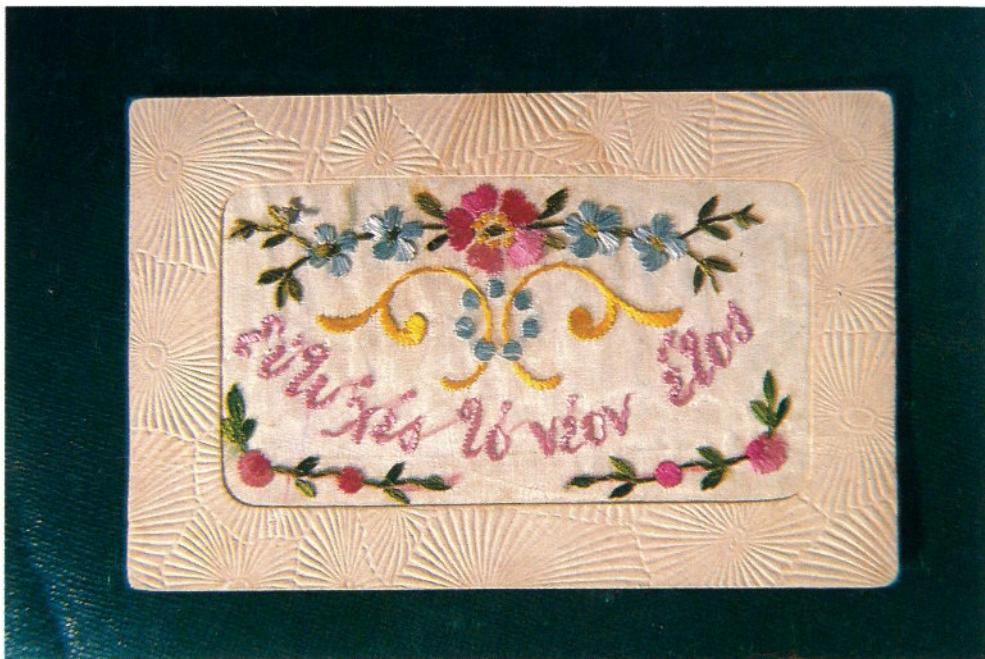
Συριανά γράμματα

ιστορία · λογοτεχνία · λαογραφία · καλες τεχνες

ΑΝΔΡΕΑΣ Θ. ΔΡΑΚΑΚΗΣ: Ενδημικά πουλιά στη Σύρα. Πέρδικες και Μέροπες • ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΒΕΛΙΑΡΟΥΤΗΣ: Η ένοπλη αγροτική εξέγερση στην Αττική το 1862 • ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΜΜΗ: Ο χλέφης και το ταμείο της Μεγάλης Παναγίας • ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΑΣΣΑΣ: Ζαννής Χλαμπάνης ή Καμπάνης • ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ • ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΒΑΦΙΑΣ: Το θέατρο στη Σύρα κατά την περίοδο 1887-1929 • ΔΗΜΗΤΡΗΣ Β. ΒΑΡΘΑΛΙΤΗΣ: Το υπαίθριο θέατρο στα Λαζαρέτα • ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΝΔΡΙΩΝ (1866) • ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΥΠΟΥΡΓΟΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ (1884) • ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΟΥΤΣΟΜΑΛΛΗΣ: Δραστηριότητες του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή στην Άνδρο • ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΝΔΡΙΩΝ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΥΡΟΥ «Η ΑΝΔΡΟΣ» (1978) • ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΙΑΓΚΑΚΗΣ: Οι Καλόγεροι του Αιγαίου, (της Άνδρου ή των Ψαρών) • ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Οι λόγοι ακυρωσεως της διαθήκης του κυρ Πετρίτζη Φρέρη • ΦΛΩΡΑ Β. ΡΟΥΣΣΟΥ: Η πολιτιστική κίνηση της Σύρας το '88 • ΝΙΚ. Α. ΓΡΥΠΑΡΗΣ: Βιβλιογραφική στήλη Αιγαίου • ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ • ΣΧΟΛΙΑ • ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΡΩΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Σελίδες αφιερωμένες στην Άνδρο.

Οι λόγοι ἀκύρωσεως τῆς διαθήκης τοῦ κύρου Πετρίτζη Φρέοη

τοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ τεῦχος δημοσιεύσαμε τή διαθήκη τοῦ κύρου Πετρίτζη Φρέοη, ἔτους 1672, καὶ τή συμφωνία πού ἔκαναν τά τρία παιδιά του τό 1675, μετά τήν ἀκύρωσή της, ὑστερα ἀπό προσφυγή στίς Ἀρχές τῶν δύο θηλυκῶν. Ὁ κύρος Πετρίτζης φαίνεται ὅτι δέν ἔκανε τή διαθήκη του γιά «νά τακτοποιήσει τούς δικούς του», ὅπως γράψαμε εἰσαγωγικά στό προηγούμενο. Τοῦτο προκύπτει ἀμεσα ἀπό ἄλλα στοιχεῖα τά δοποῖα δέν είχαμε ὑπόψη γιατί τά τηρούσαμε σέ μικροφίλμ. Δίνουμε λοιπόν στή δημοσιότητα δύο ἀκόμη ἔγγραφα γιά τήν ἴδια ὑπόθεση, ἡ δοποία ἥδη διαφωτίζεται πλήρως. Πρόκειται α) γιά τή «συμφωνία καὶ λόγον παντριᾶς», ἔτους 1671, τοῦ Ζωρζῆ, γιοῦ τοῦ κύρου Πετρίτζη καὶ β) γιά ἕνα ἀχρονολόγητο ὑπόμνημα τῶν δύο θυγατέρων του, στο δοποῖο περιγράφονται μέ κάθε λεπτομέρεια οἱ λόγοι πού ἐπικαλέσθηκαν γιά τήν ἀκύρωση τῆς διαθήκης. Καί εἶναι μέν ἀλήθεια ὅτι τό δεύτερο εἶναι ἐκτενέστατο (13 σελίδες στό χειρόγραφο) λόγω ἐπαναλήψεων ἡ πλατειασμῶν, τόσον ὅμως αὐτό, δσο καὶ τό πρώτο, παρουσιάζουν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιατί περιέχουν πολύτιμες πληροφορίες γιά τό κληρονομικό δίκαιο πού ἐπικρατοῦσε στή Σύρα, ἀλλά καὶ γιά ἄλλα θέματα.

Καί τά δύο ἔγγραφα εἶναι γραμμένα στά ἑλληνικά καὶ δημοσιεύονται μέ ἀσήμαντες δρθηγραφικές διορθώσεις. “Οπως καὶ ἐκεῖνα τοῦ προηγούμενου τεύχους βρίσκονται στό Ἀρχεῖο τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας, στήν κατηγορίᾳ ἔγγραφων SCRIT. RIF. NEI CONGR./ARCIPELAGO 2^A, στά φφ. 687^R-689^V, 691^R-694^V τό ὑπόμνημα καὶ στά φφ. 683^R, 698^{RV} «ἡ συμφωνία καὶ λόγος παντριᾶς». Πιστεύω ὅτι οἱ ἴστορικοι καὶ οἱ ἐρευνητές τῆς Ἰστορίας τῆς Σύρας θά ἀξιοποιήσουν κατάληγα τό περιεχόμενό τους.

Ἐγγραφο 1ο

Τῆς Ἐκκλησίας ἡ τῆς Ἀφεντίας καὶ Κρίσεως δποῦ θέλει στοχασθεῖ κατά τόν θεόν καὶ τήν δικαιοσύνην ἐτοῦτα τά ἐδικά μας δικαιώματα.

“**Ἡλαχεν, ἀρχοντες καὶ ἀφεντάδες,** ὅτι ἐγένηκεν ἐδῶ ἔνα τεσταμέντο ἡ μία διάταξις, τό πλέα ἀδικον καὶ τό πλέα σκληρόν ὅποῦ ποτέ δέν εὑρέθηκεν ἄλλον εἰς τήν Σύραν χειρότερον. Ἡ ἀδικία του φαίνεται διατί εἶναι καμωμένον ἐναντίον εἰς τόν νόμον καὶ τάξιν τοῦ τόπου, ἡ σκληρότητά του εἶναι φανερή διατί ἐγένηκεν ἐναντίον εἰς τήν εὐσέβειαν, λύπησιν καὶ ἀγάπην τῶν γονιῶν πρός τά παιδιά τους· καὶ νά τό ἰδῆτε.

‘Ο νόμος καὶ ἡ τάξις τοῦ τόπου μας εἶναι νά κληρονομοῦσι τά παιδιά τούς γονιούς τωνε καὶ διά τήν ιδίαν ἀφορμήν νά προμηθέψουν καὶ νά προυκήσουν οἱ γονοί τά παιδιά τους ἀσερνικά ἰσια-ἰσια, καὶ νά καλυτερέψουν τά θηλυκά διά τήν ἀφορμήν ὅτι πως τά θηλυκά δέν ἐμποροῦν νά ταξιδεύουν καὶ νά πάνε εἰς τήν ξενητειάν σάν τά ἀσερνικά δποῦ εἶναι πλέα ἐπιτήδεια νά κερδαίνουν τήν ζωήν τωνε δνταν δέν ἔχουν ύποθέτικα εἰς τόν τόπον δποῦ κάθουνται καὶ διά τοῦτο εἶναι κρατημένοι οἱ γονοί νά προυκήσουν καλύτερα τά θηλυκά ἡ τό λιγώτερον ἰσια-ἰσια μέ τά ἀσερνικά διά νά μήν εύρουν ἀφορμήν νά σμύξουν μέ τούς ξένους καὶ μάλιστα μέ τούς κουρσάρους, τόσον μέ παντρίαις, φιλίαις, κουμπάρους καὶ κουμπάρισαις, δποῦ εἶναι ὁ χαλασμός τοῦ νησιοῦ μας, δσον καὶ μέ πορνίαις καὶ ἄλλες ἀποκοτίες δποῦ ταῖς βάζει νά κάμουν ἡ στενοχωρία τωνε καὶ ἡ φτώχεια τωνε. ‘Ο νόμος καὶ ἡ τάξις τοῦ νησιοῦ μας εἶναι ἀδόμη, παντρεύοντας οἱ γονοί τά παιδιά τους, νά δώσουν πᾶσα ἑνοῦ εἰς τό προυκοχάρτι δποῦ τοῦ κάμουν, ὅλον ἐκεῖνον δποῦ ἐμποροῦν καὶ θέλουν νά τοῦ δώσουν καὶ νά κρατοῦσιν εἰς τά χέρια τους κάποια καὶ κάμποσα πράγματα δποῦ τά λέμεν ἐδῶ (γ)ιεροντομύρια διά τήν ἀναγκείαν τους, καὶ ἀποθανόντας χωρίς διάταξιν ἡ τεσταμέντο ἄν ὅλα τωνε τά παιδιά εἶναι προμηθεύμενα καὶ προυκισμένα, ξεμοιρασμένα μέ προυκοχάρτι γραμμένον, ἐκεῖνα τά (γ)ιεροντομύρια τά μοιράζουνται ἀνάμεσα τωνε τά παιδιά ἰσια-ἰσια, ἄν δέν μήν καὶ θέλει ἔνας γονιός νά καλυτερέψει κανένα παιδί διά καμίαν εύχαριστίαν, ἐμπορεῖ νά κάμει τεσταμέντο διά νά τοῦ τό σημαδέψει, μά ἄν ἀπομένει κανένα παιδί ἐλεύτερον καὶ ἀπρούκιτον ὅλα τά (γ)ιεροντομύρια τοῦ γονιοῦ δποῦ ἀποθαίνει δίχως τεσταμέντο, ἀπομένουν τοῦ παιδίου ἐλεύτερον μέ ὅλον τό χρέος τοῦ γονιοῦ, μακάρι νάχε διακόσια ἡ τρακόσια τξικίνια νά πλερώσει, ἐγγίζει τοῦ ἐλεύτερον παιδιοῦ νά τά πληρώσει, δίχως νά ἔχει νά κάμει τό παντρεμένον ἀπό τό χρέος ὥς καθώς δέν ἔχει νά κάμει καὶ ὅλαν ἀπό τά (γ)ιεροντομύρια εἰς τόσον ὅτι ἔνα παιδί ἐλεύτερον καὶ ἀπρούκιτον εἶναι κρατημένον νά πουλήσει καὶ τά γεροντομύρια καὶ ἐκεῖνα δποῦ τοῦ φυλάγει ὁ γονιός τους διά προυκί του καὶ νά ἀπομένει στερεμένον ἀπό πᾶσα πράγμα διά νά πλερώσει τό χρέος ἡ τήν σκλαβίαν ἡ τόν ἰατρόν εἰς τήν ἀρρώστειαν τοῦ γονιοῦ του καὶ νά ἀπομένουν τά προυκιά τοῦ παντρεμένου ὅλακερα καὶ ἀνέγγιστα καὶ καθαρά, διατί ἔστοντας προυκιμένον καὶ ξεχωρισμένον δέν μετέχει πλέα μηδέν ἀπό τά πράγματα τῶν ἐλεύτερων μηδέν ἀπό τά βάσανα καὶ ἐνάγκαιας τῶν γονιῶν.

‘Ο νόμος εἶναι καὶ ὅλας νά μήν τολμᾶ μηδέν νά ἀποκτᾶ κανένας ξένος ἡ ἄλλα παιδιά ἀπό τά ἐλεύτερα νά δεχθεῖ μηδέν νά πάρει ἔναν γονιόν ἡ ξένον ἀνθρωπον εἰς τό σπίτι τους διά νά τόν κυβερνᾶ καὶ νά πάρει τά (γ)ιεροντομύρια ἄν δέν τό στέργονται τά παιδιά του ἐλεύτερα, καὶ ἄν πάγει ἀτός του ὁ γονιός γυρεύοντας ἄλλην κυβέρνησιν παρά τῶν παιδιῶν του ἡ μέ πεῖσμα ἡ μέ κακήν γνώμην καὶ ἀνάποδην ὅρεξιν, νά μήν τόν ἀφήσουν τά παιδιά ἐλεύτερα νά γυρεύη ἄλλην βοήθειαν καὶ καλύτερην κυβέρνησιν παρά τῶν παιδιῶν του δποῦ εἶναι κρατημένα νά τόν δουλεύονται, ὅχι διά τά πράγματά του, μά διά τό αἷμα καὶ διά τήν ζωήν δποῦ τῶν ἔδωσεν, εἰς τόσον ὅτι ἀπομένοντας ὁ γονιός πολύν καιρόν ἀπάνω εἰς ἔνα κρεβάτι ἀρρωστος, τυφλός καὶ γέρος καὶ δέν σώνουσι τά πράγματα δποῦ ἐκράτησε διά τήν ἐνάγκαιαν του, εἶναι κρατημένα τά ἐλεύτερα παιδιά νά πουλήσουσι καὶ ἐκεῖνα

όποῦ τῶν ἐφύλαξε διά προυκί, καὶ ἀν δέν σώνονσιν ἀκόμη ἐτοῦτα, νά πωλήσονοι καὶ τά πράγματα τῆς ἀλλῆς μερίας, ἥγουν ἐκεῖνα ὅποῦ ἔχουν ἀπό τὴν μάναν διά νά βοηθήσουν τὸν κύρην ἡ ἀπό τὸν κύρην διά νά βοηθήσουν τὴν μάναν καὶ ἀν πλακώνει πάλαι ἡ ἡ ἀρρώστεια ἡ ἡ γεροντία ἡ τὸ χρέος ἡ ἡ ζωή, νά πᾶνε νά δουλέψουν ἀφεντίαν ἡ νά γυρίσουν ζητόντας ἐλεημοσύνην καὶ ψυχικό διά τοὺς γονιούς των· ἀμή ἔνας ξένος ἀνθρωπος ἡ ἔνα παιδί παντρεμένον καὶ ξεμειρασμένον ὅποῦ λογάται σάν ξένο πέρονοντας ἔναν κύρην ἡ ἄλλον ξένον εἰς τὸ σπίτι του διά νά ἔχει τά πράγματά του, ἀν ζεῖ πολύν καιρόν καὶ ξοδιάζει πολλά διά νά τὸν κυβερνᾶ καὶ νά τὸν λατρεύει, ἐστοντας καὶ δέν εἶναι κρατημένος ἐμεῖνος ὁ ξένος νά πουλήσει τά ἐδικά του διά τὴν ἐνάγκην τοῦ ξένου ὅποῦ εἴχε πάρει εἰς τὸ σπίτι του τὸν βαριέτα, τὸν μαλτράρει καὶ ἐμπορεῖ νά τὸν στρέψει τῶν παιδιῶν τον λέγοντας πῶς ὅξω ἀπό τὸν πολύν κόπον ὅποῦ βάζει νά τὸν λατρεύει δίχως διάφορον, δέν θέλει καὶ ὅλας νά πουλήσει τά ἐδικά του προυκία διά ξένον ἀνθρωπον: ἔστοντας ἔτι οἱ νόμος καὶ ἡ τάξις τοῦ τόπου μας.

’Ακούσετε καὶ ἀπεικάσετε, ἄρχοντες, ποίας λογῆς διάταξις καὶ ἵντα τεσταμέντο ἐγένηκεν ἐδῶ εἰς τὴν Σύραν εἰς τοὺς χίλιους ἑξακόσους ἑβδομῆντα δύο, μηνός Ἀγούστου δύο, ἀπό τὸν Πετρόπετρον Φρέρη τοῦ ποτέ Ζιάνη, αὐτός εἰχεν ἀνδρόγυνον μέ τὴν μακαρίτησαν Ζενεβούριναν τοῦ ποτέ Γεώργη Δαμοφῆλη, καθολικήν του καὶ εὐλογητικήν του γυναικῶν μέ τὴν ὅποιαν ἥξησεν ἀγαπημένα καὶ καπταμένα καὶ ἐκείνη μετ' αὐτόν ἐμπιστεμένα καὶ τιμημένα, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη ὅποῦ ἤτονε ἀνάμεσα εἰς ἐκεῖνον τὸ εὐλογητικόν καὶ πολλά τιμημένον ἀνδρόγυνον, ἐφάνηκεν εἰς τὸ πλήθος τῶν παιδιῶν ὅποῦ τῶν ἔδωσεν ὁ θεός, ἀπό τὰ ὅποια τρία ἡ τέσσερα μωρά ἐπετάσασιν εἰς τὸν οὐρανόν σάν τρία ἡ τέσσερα ἀγγελάκια ὕστερα ἀπό τὸ ἄγιον βάπτισμα, τρία ἄλλα ἐπεθάνασι μέ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ καὶ μέ ὅλα τά μυστήρια τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας, ἥγουν ἔνας παπᾶς κανόνικος καὶ καντόρες εἰς τὴν Ἀξίαν, ἔνας ἐλεύθερος ὅποῦ ἀπέθανεν σάν ἔνας μάρτυρας εἰς τὴν ἀπομονήν του καὶ μία παντρεμένη ὅποῦ ἐπέθανε καὶ ἐκείνη σάν μάρτυρας ἐστοντας λοχοῦ, ἄλλα πέντε ἐπομείνασιν εἰς τὴν γῆν, ἀπό τὰ ὅποια τρία εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, ἥγουν ἔνας Ἰησουνίτης, ἔνας καπούτζηνος καὶ μία καπούτζίνα, δύο τοῦ κόσμου, ἔνας παντρεμένος καὶ μία ἐλεύθερη εἴκοσι ἐννιά χρονῶν κοραιάίδα ὅποῦ ζεῖ σάν μία καλογορία εἰς ἔναν τόπον σάν ἐτοῦτον τῆς Σύρας ὅποῦ εὑρίσκονται τόσα κίνδυνα καὶ ἀσκήμαις.

Τωραδά ἀν ἴσως καὶ εἶναι ἀληθινά πῶς γνωρίζεται τό δέντρο ἀπό τὸν καρπόν του, λογιάσετε, ἄρχοντες, ἀν ἤτονε γερόν ἐκεῖνο τό δεντρό ὅποῦ ἐβγαλεν ἐτοῦτον τὸν καρπόν, ἀν ἐκεῖνοι οἱ γονιοί ἤτανε κατά τὸν φόβον θεοῦ, ὅποῦ ἐκάμασι τόσα ἐκκλησιαστικά καὶ θεοτικά παιδία, ἀν ἤτανε διά νά κάμουσι τεσταμέντα ἄδικα καὶ σκληρά, ἐπειδή καὶ ὁ κύρης ἐστάθηκεν εἰς ὅλην τον τὴν ζωήν ἀδελφός καὶ πρῶτος μηνίστρος εἰς τὴν ἀδελφοσύνην τοῦ ἄγιου Φραντζέσκου τῶν καπούτζίνων καὶ ἡ μάνα ἀδελφή τοῦ Ἅγιου Ροζαρίου.

Μ' ὅλα τοῦτα, σάν ἐτυφλώθηκεν ὁ κύρις καὶ ἐγένηκε πάλαι μωροπαῖδον διατί ἐγέρασεν, ηὔγεν ἀπό τά λογικά του καὶ ἐγύρεψε δύο βολαῖς νά χωρισθεῖ ἀπό τὴν γυναικῶν του καὶ τά τρία του παιδιά, ἥγουν τὴν καλόγριαν, τὴν Ἀντωνίαν καὶ τὸν

Ζώρξη, ὅλα ἐλεύτερα, διά τὴν ἀφορμήν ὅτι πῶς δέν τὸν ἐφήνασι νά εἶναι νοικοκύρης καί νά κομανδάρει τὸ σπίτι καί τὸ νοικοκυριόν, εἰς τὸ ὕστερον ἔχόλιασεν δλότελα καί ἐπήγαινε στανιό τῆς γυναίκας του καί τῶν παιδιῶν του νά κάμει χώρια του νά χαθῇ καί νά κατοικήσῃ μέσα εἰς ἔνα κελάρι δίχως νά θέλη ποτέ νά στραφθεῖ εἰς τὸ σπίτι τῆς γυναίκας του καί μέ τὰ παιδιά του· ἐδεκεῖ τὸν ἐκυβερνήσασιν αἱ δύο τὸν θυγατέρες καί ἡ γυναίκα τὸν δύμορφα καί κοντεταφισμένα τὸ διάστημα ἑφτά χρονῶν· μέσα εἰς τοῦτον δλον τὸν καιρόν, δέν ἐδιά(β)ηκεν ὁ νίός του ὁ Ζώρξης νά τὸν εἰδεῖ παρὰ μίαν νύκταν δποῦ ἐβόλιε νά τον βλέπει κανείς διά νά ξεκουρασθοῦνε καί τά ἄλλα παιδιά τά θηλυκά καί ἡ μάνα των δποῦ τόνε βλέπασει καί τονε λατρεύασι πᾶσα μέρα· μά δέν βολεῖ νά τό θαυμασθῆτε, ἄρχοντες, μοναχά θέλω νά σᾶς κακοφανηθεῖ ἥ(ὑ)πόληψή του, διατί είχε καί ὁ Χριστός δεκατρεῖς μαθητάδες καί ὁ ἔνας τὸν ἐρνήθηκεν, ὡς καθώς ἔκαμεν καί ὁ Πετρίτζης Φρέρης δεκατρία παιδιά καί τὸν ἐρνήθηκεν ἐτοῦτο τὸ ὕστερον., ἐτοῦτος ὁ Ζώρξης, ἐπειδή καί μίαν ἡμέραν πού τοῦ εἴπεν ἔνας ἀξιόπιστος ἀνθρωπος, ἥγουν ὁ Λινάρδος Ροῦσος τοῦ ποτέ Μάρκου, Ζώρξη μου ὁ κύρις σου παραπονᾶται πῶς δέν πᾶς νά τὸν εἰδεῖς, πέρασε καμίαν ἡμέραν ἀπό κεὶ καί πρὶν νά πᾶς εἰς τὸ σπίτι ἄμε φέρτον ἔνα σύκο ἥ ἔνα σταφύλι λέγοντάς του πῶς εἶναι ὁ καρπός τῶν δεντρῶν δποῦ ἐφύτεψεν, διά νά σου δώκει τὴν εὐχήν του, ὁ ἀνωθεν Λινάρδος μαρτυρᾶ καί δμολογᾶ εἰς ἀληθείαν πῶς τοῦ ἐπολογήθηκεν ὁ Ζώρξης μέ τοῦτα τά καταραμένα λόγια: κακό χρόνον νάχει, λέγει, καί ἐκεῖνος καί ἡ εὐχή του, ἔχει εὐχήν νά μοῦ δώσει; ἄκου πῶς ἄρχισε νά τὸν ἀρνηθεῖ τὸν κύρον του τελειώνοντας ἀπό τὴν μάναν του, ὡς τόσον σάν ἥτονε νοικοκύρης εἰς τό χωριό, ἥδινε, ἥπερον τό εἶδος καί τό ἐκουβάλιε ἐκεῖ δποῦ τὸν ἔσυρνεν ἥ ἀγάπη τῆς ἀμουρίζας του τὴν δπούαν ἐπῆρε στανιό τῶν γονιῶν του, διατί τούς ἐφοβέριζεν νά φύγει νά πάγει νά γενεῖ Τούρκος ὃν δέν τὸν ἐφήνασι νά τὴν πάρει, εἰς τόσον ὅτι διά νά μήν κάσουσιν ἐκεῖνο τό ἀσερνικόν παιδί δποῦ τῶν ἐπόμεινεν, ἐκάτζασι οἱ γονιοί στανιό τους νά τοῦ γράψουν τό προυκί του, ἐδώκασι του ἥ μία μεριά καί ἡ ἄλλη ὅλα ἐκεῖνα δποῦ ἐθέλασι νά τοῦ δώσουν μέσα εἰς τό προυκοχάρτι του κατά πῶς διαβάζεται ἐπρουκήσασι τονε Ἰσια-Ισια, τόσον ἡ μάνα του ὅσον καί ὁ κύρος του, καί ἐκρατήσασι καί διά τά ἄλλα παιδία, ἥγουν τὴν Ἀντωνίαν καί τὴν καλογριάν καί τά (γ)ιερονύμια τους πᾶσα γονιός τά ἐδικά του.

Ἡπηρεν λοιπόν τά προυκία του ὁ Ζώρξης, ἐφήκε τούς γονιούς τους καί τά ἀδέλφια του καί ἐπῆγε μέ τὴν γυναίκα του, ἐπεράσασι δύο χρόνοι καί θωράντας πῶς ἐκόντευε ὁ κύρος του νά ἀποθάνει, ἐκόντευε καί ἐκεῖνος εἰς τό κελάρι, ὅχι διά νά τονε λυπηθεῖ ἥ νά πάρει τὴν εὐχήν του μέ τό νά τονε παρηγορᾶ, μά διά νά τονε ἀνακατώσει καί νά τὸν κοντροιστάρει λέγοντάς του πῶς ἥτονε μέσα εἰς μίαν φυλακήν διά νά τονε κάμει νά γυρέψει νά ἔβγει ἀπ' ἐκεῖ καί νά καμαθεῖ πῶς ἥθελε νά στραφθεῖ νά ἔβγει ἀπ' ἐκεῖ καί νά καμαθεῖ πῶς ἥθελε νά στραφθεῖ εἰς τὸ σπίτι τῆς γυναίκας του μέ τὰ παιδιά του τά ἐλεύτερα καί νά γυρεύγει νᾶναι νοικοκύρης κατά πῶς ἥθελεν ὄνταν ἔχόλιασε καί ἔφυγεν ἀπ' ἐκεῖ καί ἀπ' ἀληθινά ἐγύρεψε νά πάγει εἰς τό σπίτι μέ τὴν γυναίκαν του καί μέ τὰ παιδιά του τά δποῖα ἐχαρήκασι πολλά λογιάζοντας πῶς δέν ἥτανε μαργιολιά εἰς τὴν μέσην, μά πῶς ἥχοντο διά νά πέσει νά κοιμηθεῖ, νά φάγει, νά πιγή καί νά μιλεῖ καί νάχει τὴν συντροφίαν τῶν

παιδιῶν καὶ τῆς γυναίκας του μή γυρεύοντας νά κομαντάρει μηδέ νά γενεῖ νοικοκύρης ἔστοντας καὶ ἀπό ἐφτά χρόνους ὅπου ἡτονε φευγάτος δέν ἥτον πλιά ἐπιτήδειος παρά νά κυβερνήθει ἀπό τά παιδιά του καὶ τήν γυναίκαν του σάν ἔνα μωρόν παιδί καὶ ὅχι νά κυβερνᾶ τήν φαμιλιάν του.

Αμή σάν τοῦ ἐπιλογηθήκασ πῶς δέν ἐβόλιε νά γυρεύει νά κομαντάρει, δέν ἥθελε πλέα να πάγει μέ τήν γυναίκαν του καὶ μέ τά παιδιά του, λέγοντας πῶς τόν ἐδιώξασι καὶ καμώνοντας πώς ἥθελε νά πάγει μέ ξένον ἀνθρωπον καὶ νά τοῦ δώκει τά πράγματά του, διά νά ἔχει ἀφορμήν ό νιός του νά τόν γυρέψει, μά ώς καθώς ἐτοῦτα εἶναι ἀπό τήν μαργιολιάν καὶ ἀπό τήν ἀτυχίαν τοῦ Ζωρζη, ἔκαμε ἀπ' ἀληθινά τήν γνώμην του, ἔφτασεν ό Ζωρζης τόν λαγόν ὅποῦ ἐκυνῆγα, ἀγκαλά καὶ ποτέ του δέν ἥθελε τονε πιάσει, ἀν δέν είχε ρίξει καὶ ξαπλώσει τά ἀδέκτια τοῦ ἀφέντη τοῦ πρέ Γεωργή Πριβιλέγιου, ό ὅποιος εἶναι ἡ ἀφορμή ὅλης τῆς ἀνακάτωσης καὶ τῆς παραπόνεσης ἐτούτης τῆς φαμιλίας· αὐτός ἥτον ό πνευματικός καὶ ξαγοράρης τῆς ἄνωθεν μακαρίτισας Ζενεβρίνας σύντροφος τοῦ ἄνωθεν Πετρότζη Φρέρη καὶ μάνα τῶν λεγάμενων παιδιῶν τήν ἐκυβέρνα ἀπό πολύν καιρόν καὶ δέν ηὔγενε ποτέ ἀπό τό θέλημά του εἰς τά πνευματικά πράγματα, καὶ σάν ἥτονε καλή ψυχή δέν ἐθέλησε νά τοῦ ἀντισταθεῖ εἰς τά πράγματα καὶ ὅλας τοῦ κόσμου τῆς φαμιλίας της καὶ τοῦ νοικοκυριοῦ της, ἐπειδή σάν ἥλαχε καὶ ἐχρειάζοντον νά ἀγοράσει ἔνα σπίτι ὅποῦ ἐπουλήθητο κοντά εἰς τό ἐδικόν της, δέν τήν ἔφηκεν ό πρέ Γεωργής νά τό πάρει διά νά προτιμέψει μίαν ἄλλην φιλενάδαν ὅποῦ είχεν, εἰς τόσον ὅτι σάν ἥπαθε ζημίαν μεγάλην καὶ ἥχασεν ἐκεῖνο τό σπίτι ὅποῦ τῆς ἔκαμεν χρειά, ἔφηκε τόν πνευματικόν της καὶ ἐπῆρε ἔναν ἄλλον.

Ο πρέ Γεωργης διά πεῖσμα καὶ διά δεστοέτο πέρνει τόν ἄνδρα της ὅποῦ ἔξαγορευε πάντα εἰς τά χέρια τῶν καποντζίνων καὶ ἀν ἥθελεν είσται πνευματικός γυρεύοντας τήν κατέταξιν, τήν ἀγάπην καὶ τήν εἰρήνην τοῦ κόσμου, είχε νά παρακινήσει τόν γέρον νά πάγει εἰς τό σπίτι τῆς γυναίκας του καὶ τῶν παιδιῶν του καὶ νά μην γυρεύει νά κομαντάρει ἔστοντας τυφλός γέρος καὶ μωρόπαιδον ἡ νά σταθεῖ εἰς τό σπίτι ὅποῦ ἐδιάλεξεν ἀπό του ἀπό ἐφτά χρόνους καὶ δέν τό ἐθώριε σάν φυλακήν κατά πῶς τοῦ ἐφάνηκεν ἔξι μῆνες πρίν νά ἀποθάνει, μά διατί τοῦ τό ἐλέγασιν οἱ ἔχθροι τό ἔβανεν εἰς τόν νοῦν το, εἰς τόσον ὅτι βαλμένος ό νιός του ό Ζωρζης ἀπό τόν πρέ Γεωργην, ὅποῦ τοῦ είπεν μίαν ἡμέραν ὀμπροστά εἰς τήν σόρο Ταθερεγίαν καλογρίαν δομηνικάναν ἡ ὅποια τό μαρτυρᾶ εἰς ἀληθείαν, πῶς τοῦ είπεν, ἄμε ἔπαρε τόν ἀφέντη σου εἰς τό σπίτι σου, ἐπῆγε καὶ τόν ἐπῆρε σηκώνοντάς τονε ἀπάνω εἰς τούς νώμους του τήν νύκταν καὶ ὄνταν ἐδιά(β)ηκεν ἡ θυγατέρα του ἡ Ἀντωνία νά τόν κυβερνήσει ταχυτέρου δέν ἥθε παρά τήν φωλιάν.

Ἔστοντας εἰς τό σπίτι τοῦ νιοῦ του τοῦ Ζωρζη, γυρεύει νά πάρῃ μερτικόν ἀπό τά πράγματα τοῦ σπιτιοῦ, φέρνει τον ό νιός του εἰς τόν Τοῦρκον δύο βολαῖς καὶ καλεῖ τήν γυναίκαν του δίχως νά τήν ἀβιζάρει νά πάγει νά είπει τά δικαιώματά της καὶ λέγει του τόσα ὅτι ἐγύρευεν νά τήν φαβδίσει ό Τοῦρκος λέγοντας πως ἐδιωξεν τόν ἄνδραν της ἀπό τό σπίτι της, μά ὄνταν ἥκουσε καὶ τήν ἄλλην μεριάν θωρόντας πῶς ἥτονε ἀπό τό φταισμόν του καὶ δέν ἥθελε νά πάγει εἰς τό σπίτι του διατί ἥτον χολιασμένος, ἔδωκεν ὄρισμόν νά μοιράσουσι τά κατέβελα τοῦ σπιτιοῦ

ἴσια-ἴσια, εἰς τόσον ὅτι ἐπῆγεν ἀτός του μέ τὸν μουκτοῦρι καὶ μέ τὸν νίόν του τὸν Ζωρξῆ δόποῦ τὸν ἐκράτιε ἀπό τὸ χέρι εἰς τὸ σπίτι τῆς γυναικας του καὶ τῶν παιδιῶν του καὶ πέρνει τά κατέβελα ὅποῦ δέν τοῦ ἐγγίζασι σάν σκάφαις, πνακοταῖς, φουστάνια καὶ μπουστομπράτζολα, μπόλιαις καὶ κάρτζες τῆς θυγατέρας του, τά ὅποια κατέβελα ἥτανε ὅλα τῶν παιδιῶν ἐλευτερῶν, καὶ μ' ὅλα τοῦτα, ἀπεθαίνοντας λέγει νά τά μοιράσουν μέ τὸν παντρεμένον.

Δύο μήνες πρὸν νά ἀποθάνει τὸν ἔβαλεν ὁ νίός του ὁ Ζωρξῆς ὅποῦ τὸν εἶχεν εἰς τὸ σπίτι του νά κάμει ἐτοῦτο τὸ πλέα ἀδικον καὶ τὸ πλέα ἡ σκληρόν τεσταμέντο καὶ σάν ἡ μαργιολιά καὶ ἀτυχία ἥτονε πάντα εἰς τὴν μέσην· ἀρχίζει τὴν διάταξιν μέ ἕνα μεγάλο ψῶμα, λέγοντας εἰς τὸ σπίτι καὶ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ κέρο Πετρότζη Φρέρη, καὶ μ' ὅλα τοῦτα δέν ἥτονε μηδέ τὸ σπίτι του μηδέν ἡ κατοικία του, διατί τὸ σπίτι ἥτονε τῆς νύμφης του καὶ ἡ κατοικία δέν ἥτονε ἐδική του, ἐπειδή καὶ λίγες ἡμέρες ἥτανε ὅποῦ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ σπίτι του ὁ νίός του, μά τὸ σπίτι του ἥτον τὸ σπίτι τῆς γυναικας του ἐκεὶ ὅποῦ ἥκαμε τά παιδιά του καὶ ἡ κατοικία του ἥτονε τό κελάρι εἰς τό ὅποιον ἥκαμεν ἐφθά χρόνους χολιασμένους καὶ φευγάτος ἀπό τό σπίτι του διατί σάν ἥτον τυφλός καὶ γέρος δέν τὸν ἔφήνασι νά κυβερνᾶ γάλοντας(;) τό νοικοκύριον καὶ ἔκεīνος σάν (γ)ιερός καὶ μωροπαῖδον ὅποῦ ἥτον ἔχολιασε καὶ ἐδίαικε χώρια στανιό τους· ἀκολουθεῖ τὴν διάταξιν του καὶ λέγει πῶς εὐδιοικόμενος ἀσθενῆς τό κορμί του, ἀλλά ἔχοντας τὸν νοῦν του καὶ τὴν γλώσσαν του καθαρήν φοβιζάμενος τὸν αἴφνιδιον θάνατον θέλει νά διαρθώσει τὴν ψυχήν του καὶ τοὺς ἐδικούς του, μακάρι νά μην ἥθελε κάμει τεσταμέντο καὶ διαρθωμένα ἥτονε οἱ ἐδικοί του, ἐπειδή καὶ ἔστοντας παντρεμένος ὁ νίός του καὶ ξεμοιρασμένος καὶ ἔχοντας παιδία ἐλεύτερα καὶ ἀπρούκιτα, τά πράγματα ὅποῦ ἐκράτιε εἰς τά χέρια του ἥθελασιν ἀπομείνει τῶν ἐλεύτερων κατά τὴν τάξιν καὶ νόμον τοῦ τόπου, καὶ ὁ παντρεμένος δέν ἥθελε παραπονεθεῖ, μά μέ τοῦτο τὸ τεσταμέντο ἄν τύχει νά διαρθώσει τὴν ψυχήν του, τὴν ἔβαλεν εἰς μεγάλον κίνδυνον καὶ φαίνεται πῶς τηνε διάρθωσεν ἀνάποδα, δείχνοντας τόσον πάθος καὶ τόσον πεῖσμα καὶ τόσην ἀδικίαν εὐγάζοτας τῶν παιδιῶν του διά δεσπέτο τῆς γυναικας του, τά προυκιά τωνε διά νά τά χράψει τοῦ προυκισμένου καὶ παντρεμένου καὶ ἔτζι ἄν τύχει νά διαρθώσει τοὺς ἐδικούς του, τούς ἀνακάτωσε καὶ τῶν ἔφηκε λίτες καὶ μαλιές· μά νά πιστέψεις πῶς ἔνας ἀνθρωπος εὐλαβος σάν ἔκεīνον ὅποῦ ἔξησε πάντα εἰς ὅλη ντου τὴν ζωήν μέσα εἰς τὴν συντροφίαν τῆς Ἀδελφοσύνης τοῦ Ἀγίου Φραγγίσκου ἥθελεν ἐκπορευθεῖ τέτοιας λογῆς καλλία νά πῶ πῶς δέν είχε τὸν νοῦν του καὶ τὴν γλώσσαν του καθαρή, ἡ πῶς τὸν ἔσφιξεν, ὁ νίός του νά τοῦ κάμει ἔνα τεσταμέντο τόσον ἀδικο, ἀπό ποίαν μερίαν καὶ ἄν ἔγενηκεν ἐτούτη ἡ ἀδικία καὶ ἡ σκληρότητα σώνει πῶς φανερά φαίνεται τό πάθος, τό πεῖσμα, τό δεσπέτο καὶ το ἀδικον διά νά γενεῖ τό τεσταμέντο εὔκαιρον καὶ ἀνοφέλετον.

Ἴντα δικαιοσύνην ἐμπορεῖ νά δεῖξει εἰς ἔκεīνα τά λόγια ὅποῦ λέγει πῶς ἀφήνει τῆς θυγατέρας του τῆς καλογρίας τέσσαρων ριαλίων προυκι εἰς τό τεσταμέντο καὶ τῆς Ἀντωνίας ἔξει ριαλίων πρᾶγμα καὶ ξαναγράφει τοῦ Ζωρξῆ προυκιμένου καὶ ξεμοιρασμένου σα(ρά)ντα πέντε ριαλίων ὑποθέτικα καταπῶς διαβάζουντας τά δικτώ κομάτια πρᾶγμα τόσον ποτιστικά καὶ θεμωνιαῖς, λιβάδια, χωράφια καὶ ἔνα

άμπελι όπου ξίζει μοναχό δεκαπέντε ριάλια και τών έλευτερων παιδιών άφήνει εἰς τά βουνιά δώδεκα ριαλίων άλιφονους και φύργανα, σάν νάθελε λογιάσει πῶς τών έκαμνασι χρεία διά νά κάμουσι τήν μπουγάδαν ή διά νά ἄψουσιν τόν φούρον και δέν έλογιαζεν πῶς διά νά κάμουν τήν μπουγάδα δέν βολεῖ παρά νά ἔχουσι φοῦρα νά βρέξουν και διά νά ἄψουσι τόν φούρον κάμνει χρεία πρῶτα νά ζυμώσουν και μ' ὅλα τοῦτα τά χωράφια όπου τῶν ἔφηκε δέν ἀσπρίζουν ἀπό τά βαθουλία, ἀμή ἀπό τούς ἄξαχους και ἀπό ταῖς βολάδες, μηδέν κιτρινίζουν ἀπό τά ἀστάχια τῶν γενημάτων και τῶν σιταριών ἀμή μαυρίζουν ἀπό τό πλήθος τῶν ἀγκαθιών, τῶν φυργάνων και τῶν ἀλιφόνων.

Ἴντα εὐσέβεια, ἵντα λύπησης και ἵντα ἀγάπη ἐνοῦ κυροῦ πρός τά παιδιά του νά μην τῶν ἀφήσει φαγί νά φάσει ἐπειδή και τῶν ἔδωκεν ἔνα στόμα και ἔνα κορμί νά θρεύγουν, ἵντα σκληρότηταν ἔδειξε πρός τό αἷμα του ἐπειδή και τό ἔφηκε τῶν λύκων και τῶν σκύλων νά τό φᾶσιν εὐγάζοντας τά πρόγυματα και τά προυκία όπου ἐκράτησε διά τό μερτικόν τωνε ἀπό τά χέρια τωνε διά νά τά δώσει ἐνοῦ προυκιμένου και ἀνευχάριστου νίοῦ? όπου τόν ἐρνήθηκεν δνταν ἔφύσησεν ἔτούτα τά καταραμένα λόγια, κακόν χρόνον νάχει λέγει και ἐκεῖνος και ἡ εὐχή του, εἰς τόν καιρόν όπου τονε χαϊδεύασι τά ἄλλα του παιδιά και τονε λατρεύασι μέσα εἰς τό κελάρι όπου είχεν διαλεγμένον ἀτός του διά τήν κατοικίαν του? τό λοιπόν, δίκαιον ἔχομεν νά εἰπούμεν πῶς ἔτούτο τό τεσταμέντο είναι πολλά ἀδικον και πολλά σκληρόν.

Μά δέν βολεῖ νά τό θαυμασθεῖτε. Ἀρχοντες, διατί μέ πολύ πεῖσμα τό ἔκαμεν, διά δεσπέτο τῆς γυναίκας του ἔστοντας λιγάκι δυσγγονοσταρισμένος μετά κείνην διά κάτι τι χωράφι όπου τήν ἔβαλε νά πουλήσει ἀπό τά προυκία της και κάποια σπίτια ἀκόμη ἔδικά της διά τήν ἐναγκαίαν τοῦ σπιτιοῦ τωνε: εἰς τόσον ὅτι φανερά διαβάζεται τό πεῖσμα μέ τό ψώμμα ἐκεῖ όπου λέγει πῶς ἀφήνει τοῦ νίοῦ του τοῦ Ζωρξῆ τό ἀμπέλι εἰς τά Πηγαδάκια διά τήν ἀφορμήν ὅτι πως η μάνα του δέν τοῦ ἔδωσε ἀμπέλι πούβετας, τό όποιον είναι ἔνα μεγάλο ψῶμα, ἐπειδή η μάνα του τοῦ ἔδωσεν ἔναν ἀμπέλι εἰς τά Μαντρονιά, τό όποιον μήν νά γενή η μεγάλη ἀνυδρία, ἔδινε εἴκοσι ἀσκούς κρασί κατά πῶς μαρτυρᾶ ὁ Φραντζίσκος Γᾶς όποῦ τούς ἐπάτησεν ἀτός του μέ τόν κύρην τόν ἀνωθεν Ζωρξῆ και πάλαι σμίγει τήν μαργιολιάν, τήν ἀδικίαν και τήν τέχνην τοῦ Ζωρξῆ όποῦ τονε κολάκευε μέ κανένα κεραστικόν ωακί όποῦ μπορεῖ νά είναι τό γάλα τό μέλι διά νά μήν πῶ και ὅλας ὁ θεός τῶν γεροντακιών, σμίγει λέγω, ἔτούτα τά κολακεύματα τοῦ νίοῦ του μέ τό ψῶμα του και μέ τό δεσπέτο όποῦ είχε πρός τήν γυναῖκαν του, λέγοντας πῶς ἀφήνει τοῦ νίοῦ του τοῦ Ζωρξῆ τήν θεμονιάν τήν σκεπαστήν διά τήν ἀφορμήν ὅτι πῶς τόν ἐπηρεεν εἰς τό σπίτι του και τόνε κυβέρνησε, λέγει, κοντεταρισμένα και εὐχαριστημένα.

Σημαδέψετε, ἀρχοντες, ἐδῶ ἔνα μεγάλον ψῶμα και μίαν μεγάλην ἀδικίαν· τό ψῶμα είναι ἐκεῖ όποῦ λέγει πῶς τόν ἐκυβέρνησε κοντενταρισμένα και εὐχαριστημένα, γιατί ἀγκαλά και νά ἥτον εἰς τό σπίτι τοῦ νίοῦ του και τῆς νύμφης τους, ὁ νίος του, όποῦ ἥτον ὀλην τήν ἑβδομάδαν εἰς τό χωριό, δέν τόν ἐκυβέρνα, μά τά δύο του παιδιά ἐλεύτερα, οἱ δύο του θυγατέραις, ἥγουν ἡ Ἀντωνία και ἡ καλογοιά όποῦ ἐκάνασι τό φαγί του εἰς τό σπίτι των παρά μέρα και τοῦ τό ἐφέρονταις ἀπό τόν Ἀγιον Γεώργιην εἰς τόν Ἀγιον Γιάννην ἀπό τόν Βάρβακαν εἰς τήν Ἀκου-

μιστραν καί ήμέρα καί νύκταν καί βραδύ καί ταχύ καί μεσημέρι· ή νύμφη του δέν τόν ἐκυβέρνα, μά μία ξένη κόπελον όποιον ἔβανε νά πλείνει τά ροῦχα της καί τάχατες κανένα πουκάμισο τού πεθεροῦ της καί την ἐπλέωνε μέ τά ροῦχα τῶν παιδιῶν ἐλιότερον, ἥγουν μέ τό φουστάνι τῆς Ἀντωνίας όποιον τό εἶχε παραμένον μέ τόν Τούρκον εἰς τό σπίτι της μάνας της, τό όποιον φορεῖ ἀκόμη ἐκείνη ή ξένη κόπελον ὅμηρός εἰς τά μάτια της ἀρφανῆς κορασίδας, ἥγουν τῆς Ἀντωνίας όποιον τό ἔκαμε καί ήτον δικόν της, τό λοιπόν μεγάλον ψώμα πῶς τόν ἐκυβέρνησεν δύνατον του μηδέν ή νύμφη του ἀγκαλά καί νά ήτον εἰς τό σπίτι τους, μά οί δυό του θυγατέρες καί μέ τούς κόπους τωνε καί μέ τούς ἔξοδους τωνε καί μέ τήν ζημίαν τωνε.

Τό ψώμα πάλαι εἶναι ὄνταν λέγει πῶς τόν ἐκυβέρνα κοντενταρισμένα, διότι ἀν ηθελεν ἥσται κοντενταρισμένος δέν ηθελεν κράξει τήν θυγατέραν του τήν καλογριάν διά νά τόν ξαναπάρει εἰς τό σπίτι της, ή όποια ἐδίαικεν καί εἴπε του νάρθει μετά κείνην εἰς τό σπίτι όποιον ἔκτισεν ἀτός του εἰς τά Χαλάσματα καί ἐκείνη νάχει τήν κρεβαταριάν της ἐκεῖ νά φαίνει ὅλην τήν ήμέραν καί νά ... τεται τήν νύκταν νά τόν κυβερνᾶ καί νάρχεται ή γυναῖκα του καί οί γειτόνισσες νά τόν παρηγοροῦσι, δίχως νά τηνε κόβγει μηδέ διά πράγματα, μηδέ διά προυκιά, μά διά νά κάμει τόν δρισμόν τού θεού καί νά δεῖξει πῶς εἶναι παιδί τού κυροῦ της, ἐκείνος ἐπιλογώντας πῶς δέν τήν ἐπίστενε, ἐπῆγε ή θυγατέρα του ή καλογριά νά κράξει δύο μάρτυρες καί λέγει τού κυροῦ της ἀμάρτυροστά τωνε νά πάγει μετά ἐκείνην κατά πῶς τού τό εἶχε λεγάμενον, ἀλλά σάν δέν τόν ἐπῆρεν δύνατον τού διά νά τόν ἀφήσει φύγει καί νά χάσει τά πράγματα όποιον τού ἐγραψεν, ἐπιλογήθηκεν πάλι τῆς θυγατέρας του δέν σέ πιστεύω, καί ἀκού τήν κόπιαν τῆς μαρτυρίας όποιον τήν ἐγραψεν δύοντιλέρης. Κόπια 1767 στίς 25 Μαΐου, Σύρα.

Παρόντος ἐμοῦ τοῦ ὑπογράφοντος φανεροῦ νοταρίου, ἥλθασι μάρτυρες ἀναζητημένοι ἀπό τήν καλογριάν τοῦ ποτέ Πετρίτζη Φρέρη, ἥγουν δό Φιριγγούτζινος τοῦ ποτέ Μάρκου καί δό Μάρκος Δαπόλλας τοῦ ποτέ Γεωργῆ, οἱ όποιοι μαρτυροῦν καί λέγουν εἰς ἀλήθειαν καί εἰς φόβον θεοῦ πῶς τόν ἐκραξεν καί τούς ἔβαλε μάρτυρες ή ἀνωθεν καλογριά ἀπάνω διά τόν κύρων της μακαρίτην ἀνωθεν Πετρίτζη, ή όποια ἀνωθεν καλογριά ἐξήτα καί ἐγύρευεν τόν κύρων της ώς διά νά τόν δουλεύγει ώς καθώς τήν ἐκραξεν δό κύρης της καί ἔτζι τοῦ ἐπιλογήθηκε νά τονε πάρῃ εἰς τό σπίτι της νά τονε δουλεύει ὅλο ἐκείνο όποιον μποροῦν καί αὐτός δέν ηθέλησεν ὅλοτελα νά φύγει ἀπό τό σπίτι τού νίον του τοῦ Ζωρζῆ καί ἔτζι ἐγύρευγεν ή ἀνωθεν καλογριά νά τοῦ δουλεύει εἰς τό σπίτι τοῦ ἀδελφοῦ της τοῦ Ζωρζῆ καί αὐτός δέν ηθέλησε, ἔτζι μαρτυροῦν καί κάθε καλιότερον τρόπον.

Γεωργῆς Κομνενός καντζιλιέρης
Σύρας καθώς ἐμαρτυρήσασιν ἐγραψα.

Συριανά γράμματα

Ιστορία · λογοτεχνία · λαογραφία · καλες τεχνες

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ: Η εκδοτική τριετία 1838–1840 στη Σύρο μέσα από τη Βιβλιογραφία των Δ.Σ. Γκίνη – Β.Γ. Μέξα • Ν. ΓΚΟΛΙΑΣ: Συριανές εφημερίδες • ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ν. ΠΡΑΣΙΝΟΣ: Τα Σιγύλλια της Ιεράς Μονής Χοζοβιωτίσσης Αμοιρού • ΑΝΑΡΕΑΣ Θ. ΔΡΑΚΑΚΗΣ: Η Ευανθία Καΐρη στη Σύρο • ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΠΑΣΣΑΣ: «Κύμινο, κύμινο, κύμινο, η δεξιαινή» • ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΘ. ΚΡΙΝΟΣ: Το Πανελλήνιον • ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΡΟΥΣΣΟΣ: Η «Φιλόπτωχος Εταιρεία Ερμουπόλεως», 115 χρόνια συνεχιζόμενης δραστηριότητας • Α.Μ. TANGUY: El Greco, La patrie de Domenico Theotocopuli • ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΜΜΗ: Τα εκατόν Ναπολεόνια • Γ. ΠΑΤΕΛΑΡΟΣ: Υδρογεωλογική κατάσταση της νήσου Σύρας • ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΒΑΦΙΑΣ: Το θέατρο στη Σύρο κατά την περίοδο 1887–1929 • Ν.Α. ΓΡΥΠΑΡΗΣ: Συμβολή στη βιβλιογραφία της Τήνου • ΣΙΜΟΣ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ή διαθήκη του Πετρόπατη Φρέρη και η ακύρωσή της • ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΟΥΣΣΟΥΝΕΑΔΟΣ: Εις θάνατον! • Κ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Το Ολοκαύτωμα του Αρκαδίου και η Επανάσταση των Κρητικών 1866–1869 • ΖΕΝΗ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ: Εικαστικός Αύγουστος • Γ.Α. ΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Απολογισμός και προοπτικές του Α' Διεθνούς Συνεδρίου «Βικέλεια»

‘Η διαθήκη τοῦ Πετρίτζη Φρέρη καὶ ἡ ἀκύρωσή της

τοῦ Σίμου Μίλτ. Συμεωνίδη

ΟKYP Πετρίτζης Φρέρης, «φοβισμένος τὸν αἰφνίδιον θάνατον» ἐπειδὴ ἦταν ἀρρωστος, ἀποφάσισε νά συντάξει τή ἵ θήκη του προκειμένου νά ἔχει ἕσυχη τή συνείδησή του καὶ νά τακτοποιήσει τοὺς δικούς του. Ἐτοι, στά 1672 Αὐγούστου 2, ἐνώπιον δύο μαρτύρων καὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ καντζιλιέρη, ἔγραψε τήν τελευταία διαθήκη του ἀκυρώνοντας κάθε προηγούμενη. Κατέστησε λοιπόν κληρονόμους τά δύο θηλυκά παιδιά του, τήν Ἀντωνία καὶ τήν καὶ Ὑγρηά Βερόνικα, καὶ τό ἀρσενικό, τόν Ζωρζῆ, τόν δοποῖ προώκισε κάπως ἴδιαιτερα, τόσο γιατί ἡ μητέρα του «δέν τοῦ ἔδωσεν ἀμπέλι, μηδέ συκιές πούβετις», δοσο κι ἡ γιατί «τόν ἐπῆρεν (τόν διαθέτη πατέρα του) εἰς τό σπίτιν του» καὶ τοῦ πρόσφερε κάθε περίθαλψη.

Οταν ἀπεβίωσε ὁ κύρ Πετρίτζης, πιθανόν πρό τοῦ Σεπτεμβρίου 1675, οἱ δύο θυγατέρες του θεώρησαν ὅτι εἶχαν ἀδικηθεῖ καὶ ζήτησαν τήν ἀκύρωση τῆς διαθήκης τοῦ πατέρα τους, παρά τήν ἀντίθετη σχετική διάταξή της. Μολονότι ὁ διαθέτης καὶ οἱ κληρονόμοι ἦταν κάτοικοι Σύρας, οἱ δύο θυγατέρες κατέθεσαν τήν αἵτηση ἀκυρωσεως στόν καθολικό ἀρχιεπίσκοπο Παροναξίας πού ἦταν ἐκκλησιαστικῶς ἀρμόδιος γιά ὑποθέσεις τοῦ καθολικοῦ ποιμνίου τῶν Κυκλαδῶν, ἀφοῦ καὶ ἡ οἰκογένεια Φρέρη ἀκολουθοῦσε τό καθολικό δόγμα. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παροναξίας Βαρθολομαῖος Πόλλα, μέ ἐπίσημη ἀπόφασή του τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1675, ἐνσφράγιστη καὶ γραμμένη ἀπό τόν ἀναπληρωτή ἀρχιεπίσκοπο καντζιλιέρη πρέ Φραντσέσκο Μαραγκό, ἐκήρυξε τή διαθήκη ἀκυρη κυρίως γιατί μαυτήν εἶχε κατασταθεῖ σέ πλεονεκτικότερη θέση τό ἀρσενικό ἀπό τά θηλυκά παιδιά. Στή συνέχεια οἱ δύο ἀδελφές ἔφεραν τήν ὑπόθεσή τους ἐνώπιον τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης, δηλ. τῶν ἐπιτρόπων—ἀντιπροσώπων τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, ἀφοῦ προηγουμένων εἶχαν συμφωνήσει μέ τόν ἀδελφό τους ποιά κινητά καὶ ἀκίνητα πράγματα θά κρατοῦσε ὁ τελευταῖος. Οἱ ἐπίτροποι μέ ἀπόφασή τους τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1675 ἐπικύρωσαν τή συμφωνία ἀφοῦ ἀκύρωσαν τή διαθήκη βασιζόμενοι στήν ἀπόφαση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νάξου καὶ στούς νόμους πού ἐπικρατοῦσαν στή Σύρα.

Ἡ διαθήκη τοῦ Φρέρη καὶ ἡ ἀκυρωτική ἀπόφαση τῶν ἐπιτρόπων δημοσιεύονται κατωτέρω. Τά δύο αὐτά ἔγγραφα βρίσκονται στό Ἀρχείο τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας, στήν κατηγορία SCRIT. RIF. NEI CONGR. / ARCIPELAGO 2^A, φο. 682^{RV}, 685^R–686^R. Ἡ ἀπόφαση τοῦ ἀρχιεπισκόπου στό φ. 684^R. Νομίζω ὅτι θά φανοῦν χρήσιμα σαυτούς πού ἀσχολούνται μέ τήν ἰστορία τῆς Σύρας, καὶ

τό καθεστώς διοικήσεως – δικαιοσύνης κλπ. ἐπί τουρκοκρατίας στά νησιά.

Ἐγγραφο 10

Κόπια.

1672 μηνός Αύγουστου 2 εἰς τό νησί τῆς Σύρας

Εἰς τό(ν) καιρό τῆς Σύρας εἰς τό σπίτι καί κατοικία τοῦ κύρου Πετρίτζη Φρέρη ἔκει στόν τόπον εύρισκόμενός ὁ ἄνωθεν ἀσθενής τό κορμίν του ἀλλά ἔχοντας τόν νοῦν του καί τήν γλώσσαν του καθαρή, φοβιζαρισμένος τόν αἰφνίδιον θάνατον θέλει νά διαρρόψει πρῶτο τήν ψυχήν του, δεύτερον τούς ἐδικούς του, λοιπόν ζητᾶ συμπάθιον τοῦ Θεοῦ εἰς ὅ, τι τόν ἔφταιξε καί συνγχωρᾶ καί αὐτός δλωνῶν δποῦ κακό τοῦ ἐκάμασι, καί ἀρχή δίνει τῶν παιδιῶν του δλωνῶν τήν εὐχήν του καί πρῶτο ἀφίνει τῆς θυγατέρας του τῆς καλογριᾶς τό περιβόλι δποῦ ἔχει στά Πηγαδάκια μέ τό ποτιστικόν τό μικρόν καί μέ τό τρίτον νερό σύμπλιο τοῦ Ἰω(άννη) Δαμοφίλη, τοῦ μικροῦ ἐβγάνοντας τό πατητήρι δποῦ εἶναι τοῦ πέρα ἀμπελιοῦ καί τήν στέρνα δποῦ εἶναι τοῦ μέσα ποτιστικοῦ· ἀφίνει τής ἀκόμη ἀπό τόν δρόν δποῦ ἔχει στόν ἵδιον τόπον τόν τρίτον, ἀκόμη στοῦ Χαρκιᾶ τό βουνί τό χωράφι δποῦ ἔχει ἐδικόν της, στοῦ Ἀντριά τό βουνάκι τά κάτω χωράφια δποῦ ἔχει ἐδικά της, στίς μυγδαλιές τό κάτω χωράφι δποῦ ἔχει δικόν της. Ἀκόμη δίνει τής θυγατέρας του τῆς Ἀντώνιας τήν εὐχήν του καί πρῶτο τής δόνει τήν θεμονιάν τήν ξενεμιτικήν δποῦ ἔχει στά Πηγαδάκια, ἀκόμη τά χωράφια δποῦ ἔχει στοῦ Ἀντριά τό βουνάκι, ἀκόμη τό χωράφι δποῦ ἔχει στόν ἵδιον τόπον δικόν της, τά χωράφια δποῦ ἔχει στό Ὁρος σύμπλεο τῆς ἀνηψιᾶς του Ζουάννας ἵδικά της, στά Ρογιά τά χωράφια δποῦ ἔχει σύμπλιο τῆς ἀνηψιᾶς του τῆς Ζουάννας ἵδικά της. στοῦ Βουλᾶ τό βουνάκι τό κλίσμα δποῦ δικόν της. τό περιβόλι δποῦ ἔχει στόν Πάγο ἐδικόν της μέ τό ποτιστικό καί μέ δλα του τά δικαιώματα. στίς Ἀντριές τά χωράφια δποῦ ἔχει δικά της, στό Στεγανό ἀπό τά χωράφια δποῦ ἔχει νά εἶναι τά ἐμισά τῆς Ἀντώνιας καί τά ἀλλα ἐμισά τοῦ νιοῦ του τοῦ Ζωρζῆ. ἀφήνει ἀκόμη τοῦ νιοῦ του τοῦ Ζωρζῆ τήν πάρτην του τό λειβάδι δποῦ ἔχει στό Φοίνικα. ἀφήνει του ἀκόμη στόν Πάγο τήν πάρτην του τή θεμονιάν μέ τό σπίτι καί μέ τήν παλαιάν ἀπολείστραν. ἀκόμη τοῦ δίνει τό ἀμπέλι δποῦ ἔχει στά Πηγαδάκια μέ ταῖς συκαῖς καί μέ τήν πάρτην του τό ποτιστικόν μέ τήν μουριάν μέ τό μερτικόν του ταῖς ρουδιαῖς, ζιζιφίες καί μέ τόν μπαλιόν τόν δρόν. τοῦτο τό ἄνωθεν ἀμπέλι μέ ταῖς συκαῖς δποῦ δίνει τοῦ νιοῦ του τοῦ Ζωρζῆ, τοῦ τό δόνει διά τήν ἀφορμήν ὅτι πως ή μάνα του δέν τοῦ ἔδωσεν ἀμπέλι, μηδέ συκιές πούβετις. δίνει του ἀκόμη στά Πηγαδάκια τήν θεμονιάν τήν σκεπαστήν δποῦ ἔχει ή ἀφορμή διατί τόν ἐπῆρεν εἰς τό σπίτιν του καί τόν ἐκπόρεψεν ἀστενταρισμένα καί εὐχαριστημένα. ἀφήνει του ἀκόμη τά δύο χαρκόματα δποῦ ἔχει τό μεγάλον καί μικρόν, ἀφήνει τον ἀκόμη τήν πάρτην του τό λειβάδι δποῦ ἔχει στή Βάρη. ἀκόμη δίνει του ἔνα τηγάνι καί τό σκάνιο ἐπειδή καί νά ἐπῆρεν ή θυγατέρα του ή Ἀντώνια τήν μεγάλην κασέλα, ἀφήνει του ἀκόμη κουρούπια 4, τά ἀποδέλοιπα κουρούπια μικρά, τρανά, ή πάρτη του νά εἶναι τῆς θυγατέρας του τῆς καλογριᾶς καί τῆς Ἀντώνιας. ἀκόμη ἀπό τόν δρεινόν δποῦ ἔχει στά Πηγαδάκια νά ἔχει ή θυγατέρα του ή Ἀντώνια τόν τρίτον. ἀφήνει ἀκόμη τοῦ νιοῦ

του τοῦ Ζωρζῆ μία πνακοτήν καὶ μίαν σκάφην, τοῦτα τά ἄνωθεν προυκία δίνει τῶν παιδιῶν του μέ τὴν εὐχήν του ἀπό τὴν σήμερον μέ τοῦτο νά εἶναι κρατημένα νά τού δίνουν δύο ψωμία τὴν ἑβδομάδαν κάθε παιδί καὶ ἔνα πινάκι μαγέρεμα τὸν κάθε χρόνον καὶ ἔναν ἀσκόν μοῦστον κάθε παιδί ὡς ποτε ζεῖ καὶ ἀποθένοντάς του ὅποιον παιδί πειράζει τό ἄλλο τοῦ δίνει τὴν κατάραν του καὶ νά πλερώνει τῆς ἀφεντίας κατά πού θέλει τῆς φανεῖ. τοῦτο εἶναι τό ὕστερόν του θέλημα καὶ γνώμη, ὅτι ἂν λάχῃ ἄλλο χαρτί περασμένον νά μήν ἀξίζει τίποτις. ἀφήνει ἀκόμη ἔνα πάπλωμα τοῦ ἀφέντη πρέ ’Ιω(άννη) Καλαμαρᾶ καὶ πρέ Δημήτρη Πρόινδεξη ἐμένα τοῦ ὑπογραμμένου διά τὴν ψυχήν του νά κάμη ὁ ἔνας τοῦ Ἅγιου Γληγορίου ταῖς λειτουργίαις διά τὴν μακαρίτην τὴν θυγατέραν του καὶ ὁ ἄλλος νά κάμη διά τὴν ψυχήν του καὶ διά τό ἀληθές ἔκραξεν καὶ μάρτυρες παρακαλεστούς.

- ’Ιω(άννης) Φόνος μάρτυρας στά ἄνωθι
- Κάρλο Βαρθαλίτη(ς) τοῦ ποτέ Νικολά μάρτυρας στά ἄνωθι.

— Πρέ Δημήτρης Πρόινδεξης Δαπόντε
καντζιλλιέρης ἐπισκοπικός.

(’Αναγραφή στήν τελευταία σελίδα)

‘Η καθολική εἰδησις τῶν δικαιωμάτων ὅποῦ ἔχουν ἡ Ἀντωνία καὶ καλογροή μέ τόν ἀδελφόν τωνε τόν Ζωρζῆ ὅλα καθολικά καὶ εὐλογητικά παιδιά τοῦ ποτέ κύρο Πετρότζη Φρέρη στήν Σύραν.

Ἐγγραφο 20

’Εν ὀνόματι Κυρίου 1675 Ὁκτωβρίου 15 Σύρα

’Ενεφανίστη ὁμπροστά ἡ κυρά Ἀντωνία καὶ ἡ ἀδελφή αὐτῆς περ Βερόνικα, γνήσιες καὶ νόμιμες θυνατέρες τοῦ ποτέ Πετρότζη Φρέρη εἰς τόν ἐντιμώτατον καὶ εὐγενῆ ἀφέντη Μιχαλάκη Καλαμαρᾶ, πίτροπο τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντη Μεσμέτη Ἄγα Ἀνταλαραγᾶ καὶ εἰς τούς τιμιωτάτους ἐπιτρόπους τοῦ πολυχρονεμένου πασᾶ Τριβισσούλου, γυρεύγοντας δικαιώματα ἐναντίο στόν ἀδελφό τους τό Ζωρζῆ καὶ δείχνοντας ἔνα γράμμα, ἥγουν ἀπόφαση καμωμένη ἀπό τόν πανιερώτατον ἀρχιεπίσκοπον αὐθέντη μητροπολίτη Παροναξίας πού φαίνεται στίς 19 τοῦ Σεπτεμβρίου 1675 καὶ ἐτζάκισε καὶ ἀνουλάρισε τό τεσταμέντο ὅποῦ ἔκαμε δ μακαρίτης πατέρας τους Πετρότζης Φρέρης ἐπειδή καὶ νά βρῆκεν πολλά σφάλματα στό δύμοιο τεσταμέντο. Ἐτζι γροικώντας τά δικαιολογήματα τῆς μιᾶς μεριᾶς καὶ ἄλλης καὶ ἐπειδή κατά τήν ἄνωθεν ἀπόφαση καὶ σεντέτζια τοῦ ἄνωθεν αὐθέντη μητροπολίτη, ἐπικαλούμενοι τό ὄνομα τοῦ Κυρίου κρίνουν καὶ ἀποφασίζουν ὡσάν ἄκυρο καὶ ἀνωφέλετο τό τεσταμέντο ὅποῦ ὁ ἄνωθεν λέμε ἐποίησε δ λεγόμενος Πετρότζης νά εἶναι, περό δὲ ἔκεινα τά πράγματα ὅποῦ ἐρενούντιάρασι θεληματικῶς καὶ ἐφήκασι τοῦ ἀδελφοῦ τους τοῦ Ζωρζῆ, ἥγουν τό λειβάδι στό Φοίνικα, τή θεμονιά τή σκεπανή στά Πηγαδάκια, τά μισά χωράφια στό Στεγαστό καὶ ἀπό τά καστριαννά κατζίβελα τέσσερα κουρούπια, ὅποῦ τοῦ ἔγραφε στο τεσταμέντο νά πάρει δύο μεγάλα καὶ δύο μικρά καὶ ἔτερα τρία μαξελάρια, δεκαεφτά πετζοπούλες, ἔνα ζευγάρι πουστοπράτζολα, μίαν σκέπτην, μία (ἀ)ξόνην μεταξωτή, ἔνα μεγάλο μανολί

βενέτικο, ἔνα τηγάνι, μία κραταρόλλα, τό μικρό χάλκωμα, μία κουτάλα, δύο δμορφές μαχαιραμάδες και κασσέλα, ἔτζι ἐτοῦτα δλα τά δπιστεν νά είναι καλά ἀφισμένα και δοσμένα εἰς τά χέρια τοῦ ἀδελφοῦ τους τοῦ Ζωρξῆ. τά δέ ἀποδέλουπα πράγματα δποῦ νά ενδρίσκονται τόσο χωριανά και καστριανά νά ἀπομένουν εἰς τά χέρια τῶν παιδιῶν τῶν λοιπῶν ἥγουν Ἀντώνιας και καλογοηᾶς ἐπειδή και είναι ἀπρούκητα και ἀγγίζουσι κατά τήν δικαιοσύνην και νόμους τοῦ τόπου μας και διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ἔγραυτη ἡ παρούσα ἀπόφασις δμτρός στούς πιτρόπους και ἀπογράφουν και ἰδιοχείρως τους.

- Μιχαλάκης Καλαμαρᾶς και ἐπίτροπος τοῦ ἐκλαμπροτάτου μεεμετ Ἀγᾶ ἀντανλαραγᾶ βεβαιώνω τά ἄνωθεν.
- Γεώργιος Πρεζώρζης(;) ἐπίτροπος τοῦ ὑψηλοτάτου Τριβισόουλου και τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντη Καδῆ Ἀνδρου βεβαιώνω τάνωθεν.
- Ἀγουστῆς Ξαθάκης ἐπίτροπος τοῦ ὑψηλοτάτου Τριβισοούλου και τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντη Καδῆ Ἀνδρου και συνβεβαιώνω τά ἄνωθεν μήν ἥξενροντας νά ἀπογράψῃ τούς ἀπογράφω ἐγώ κάτωθεν.

Γεώργιος Κομνηνός φανερός νοτάριος και καντζιλιέρης μέ θέλημα τους ἔγραψα.

Το υπαίθριο θέατρο του δήμου Ερμούπολης, που δημιουργήθηκε φέτος στην υποβαθμισμένη περιοχή των Λαζαρέτων στα ερείπια μιας παλιάς κρατικής αποθήκης. Πρόταση και εκτέλεση των αρχιτέκτονα Παναγιώτη Καρακατσάνη. Φωτογραφία Ηλία Θεοφιλάκη.